

Rack

SUID-AFRIKAANSE BIBLIOTEKE

TH OF MICHIGAN

APR 3 1961

LIBRARY SCIENCE
LIBRARY

Biblioteeksamewerking in die Unie van Suid-Afrika,
H. M. Robinson: 71

University archives in University libraries: their nature and organization, I,
R. F. M. Immelman & G. Quinn: 77

Die beplanning van 'n landswye koöperatiewe aankafbeleid
vir Suid-Afrikaanse biblioteke,
H. C. van Rooy: 82

The I.F.L.A. International Conference on Cataloguing Principles, 1961: 90

Norme vir die Afrikaanse kinderboek: 91

Die noodsaaklikheid van lees en die bevordering daarvan by leerlinge, II,
J. L. du Plooy: 93

Die afdeling vir spesiale biblioteke,
R. B. Zaaiman: 96

Recent South African books in English,
J. C. Quinton: 98

Afrikaanse literatuur van die derde kwartaal, 1960,
D. L. Ehlers: 101

Book reviews/Boekresensies: 89, 105

Driemaandeliks uitgegee deur die
SUID-AFRIKAANSE BIBLIOTEEKVERENIGING
Geredigeeer vanuit die Suid-Afrikaanse Biblioteek, Kaapstad

CEDRIC CHIVERS LTD.

**BATH
ENGLAND**

ESTABLISHED 1878

BOOKBINDERS & BOOKSELLERS

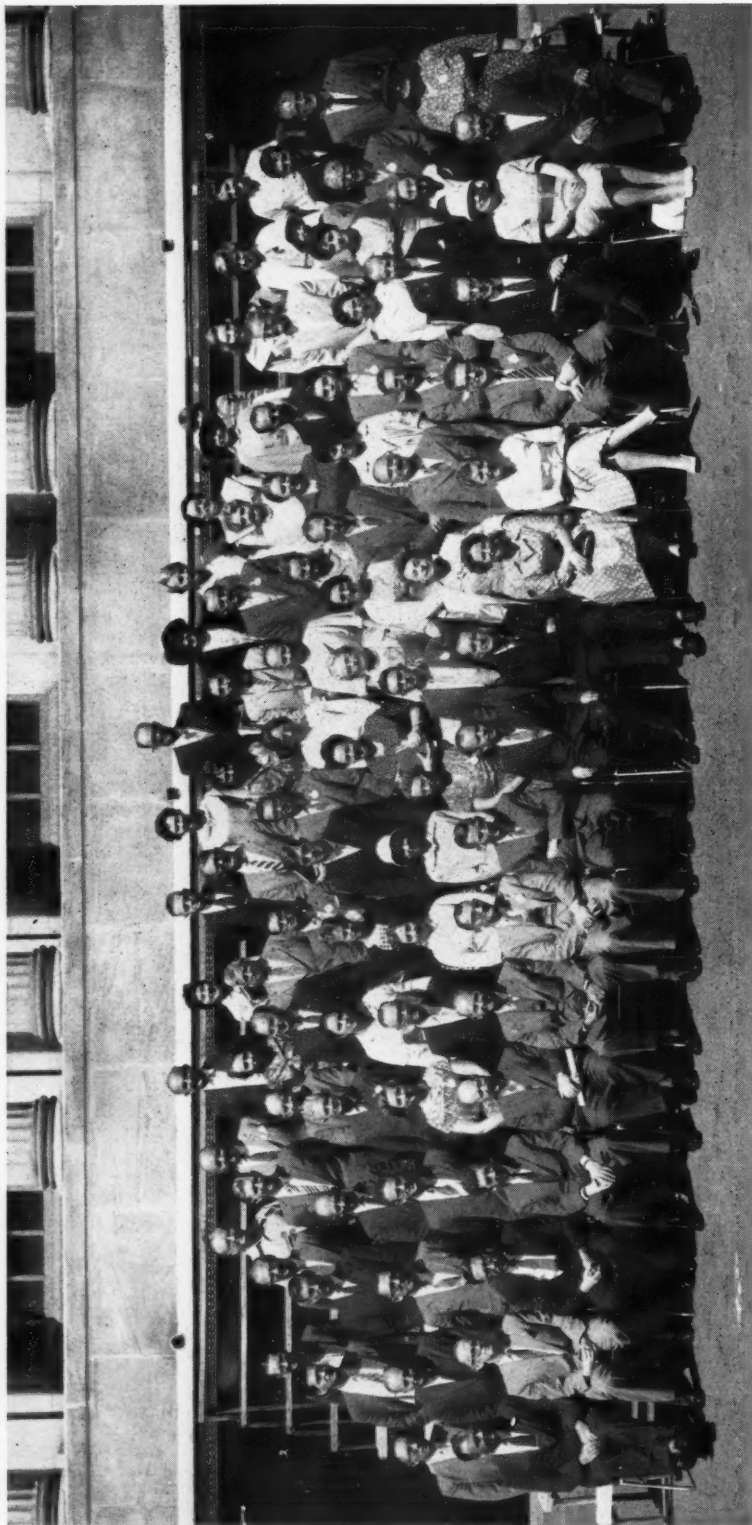
*to all the leading Libraries
in the World*

*Our bookbinding experience
over three-quarters of a century
is at your disposal*

DELEGATES TO THE ANNUAL CONFERENCE, BLOEMFONTEIN, SEPTEMBER, 1950

Back row: I. Myers, Miss Bloomberg, A. Porter, Miss H. Pretorius, J. Jacobs, Mrs. G. Marais, Mrs. M. v. d. Merwe.
2nd row: H. Dommissé, G. Laurence, Miss J. C. te Groen, A. Collier, F. Scholtz, Miss Y. Serfontein, B. Bellengere, Mrs. T. Visser, Miss M. de Vos, Miss L. Hill, Miss A. B. Steele, Mrs. Pretorius.
3rd row: R. Bompas, A. P. Duvenhage, W. Duminy, P. F. Coetsee, H. J. Aschenborn, J. du Toit, C. Lohann, Miss S. v. d. Walt, Miss E. Hartmann, Mrs. G. Bezuidenhout, Miss A. H. Smith, I. Isaacson, C. Eyre, Mrs. E. Pedersen, P. Stein, D. Clarke.
4th row: S. I. Malan, J. Engelbrecht, J. G. Kesting, G. V. Marais, Miss M. van Zyl, Miss B. Gouws, J. Willemse, Mrs. M. Dix, Mrs. S. Lyndhurst, Mrs. A. Korkie, Mrs. H. Schild, S. P. Korkie, Miss M. Botha, Mrs. D. C. Jongens-Jörg, Dr. P. C. Coetzee.
5th row: S. C. J. van Niekerk, Dr. F. G. v. d. Riet, C. Fourie, C. Lessing, Miss I. Plowman, C. H. Vermeulen, Miss M. Farner, Miss C. D. Saul, Miss O. McIntyre, C. Kotze, Miss E. Levy, F. Leygonie, A. v. d. Bergh, T. Friis, Mrs. B. H. Robinow, Miss C. Carney.
Front row: F. Potgieter, R. F. M. Immelman, H. C. van Rooy, D. H. Varley, S. J. Kritzing, R. F. Kennedy, H. O. K. Zastra, G. R. Morris (Hon. Secretary), H. M. Robinson (President), B. G. Hood (Vice President), Miss J. Greybe, Mrs. H. Retief, Mr. J. Seeleman, Councillor A. H. Honikman, Councillor Mrs. Maytom, Councillor A. Thorburn.

SUID-AFRIKAANSE BIBLIOTEKE

Die Amptelike Orgaan van die Suid-Afrikaanse Biblioteekvereniging

Deel 28

Januarie 1961

No. 3

BIBLIOTEEKSAMEWERKING IN DIE UNIE VAN SUID-AFRIKA*

deur

H. M. ROBINSON

President, S.A. Biblioteekvereniging

TYDENS die Potchefstroomse konferensie van die S.A.B.V. in 1959 is 'n Aksiekomitee benoem om ondersoek in te stel en konkrete voorstelle te doen in verband met alle aspekte van nouer samewerking tussen biblioteke in die Unie. Die Komitee het gestaan onder voorsitterskap van die Presidente van die S.A.B.V., mej. L. E. Taylor en mnre. Th. Friis, D. H. Varley, H. C. van Rooy en ekself het as lede daarvan gedien. Mnr. Varley het goedgegunstiglik onderneem om as Sekretaris op te tree.

Die opdrag aan die Komitee het soos volg gelui:

- (i) om konkrete voorstelle voor te lê vir—
  - (a) die beplanning van 'n aanskafbeleid op 'n landswye koöperatiewe basis met die doel om te verseker dat die grootste verskeidenheid biblioteekmateriaal in die Unie beskikbaar sal wees vir navorsings- en ander doeleindes;
  - (b) die beplanning, samestelling en administrasie van 'n Gesamentlike katalogus of katalogi;
  - (c) die verbetering van fasiliteite vir inter-biblioteeklenings, en
  - (d) die beplanning van bibliografiese dienste.
- (ii) om ondersoek in te stel na die noodsaaklikheid en uitvoerbaarheid van sentrale of regionale opberging van materiaal wat min in die Unie gebruik word, die beplanning en administrasie daarvan en die voorlegging van voorstelle indien nodig;
- (iii) om planne te beraam vir die uitvoering van hierdie voorstelle;
- (iv) om enige ander sake in verband met die samewerking tussen biblioteke te bespreek, en dat hierdie aksiekomitee opdrag ontvang om binne ses maande na sy aanstelling aan die Raad verslag te doen.

Voorts het die Konferensie verskeie ander sake na die komitee verwys, nl. die gebruik van „telex” as verbinding tussen sentra van inligting; spesialisasie op vakgebiede; wederkerige uitleenfasiliteite; biblioteekdiens vir blindes; die verhouding tussen biblioteke, instansies vir onderwys aan volwassenes en kultuurorganisasies; die aanskaf van „skaars” materiaal, en koerante op mikrofilm.

Uit die staanspoor was dit vir die komitee duidelik dat die terrein vir doeleindes van ondersoek onder die individuele lede verdeel sou moes word en dit is dan ook op die eerste vergadering van die komitee te Potchefstroom gedoen. Sederdien het die komitee twee keer — te Johannesburg in Februarie en te Kaapstad in Julie — vergader.

Vergun my om ten aanvang daarop te wys dat elke lid van die komitee met die verloop van die ondersoek gevind het dat sekere indrukke wat hulle aan die begin gehad het, slegs deur die ondersoek gestaaf is, maar dat hulleself deur die ondersoek tot belangrike nuwe insigte oor heersende biblioteektoestande in ons land geraak het.

* 'n Algemene verklaring oor die werksaamhede van die Aksiekomitee insake Biblioteeksamewerking van die Suid-Afrikaanse Biblioteekvereniging, op die konferensie te Bloemfontein, 1960, gelewer.

DIE AGTERGROND

Gesien teen die agtergrond van ons land se grootte en sy baie klein „biblioteekbevolking”, kan die ontwikkelinge wat sedert 1923 in alle soorte biblioteke en op alle terreine van die biblioteekwese plaasgevind het, nie anders as fenomenaal bestempel word nie. Dit het spoedig duidelik geword dat die Suid-Afrikaanse biblioteekwese vir die dertig jaar sedert 1928 werklik geseënd was met leiers van besondere visie, ondernemingsgees en groot en toegewyde geesdrif. Daar bestaan geen twyfel daaraan dat hulle groot gedink en beplan het nie. As 'n mens terugkyk op wat daar met betreklik karige middele tot stand gebring is, moet jy eenvoudig hierdie baanbrekers se sin vir verhoudings en hulle daadkrag bewonder. Ek hoef hier slegs 'n paar prestasies te noem wat vandag as vanselfsprekend aanvaar word maar wat tog mylpale verteenwoordig en wat duidelike bakens vorm op die pad na 'n landswye biblioteekdiens.

Daar was die stigting van die Suid-Afrikaanse Biblioteekvereniging; die instelling van die opleidingskursusse van die Vereniging; die stigting van biblioteekskole aan ses van ons Universiteite; die instelling en ontwikkeling van plattelandse biblioteekdienste; die stigting en ontwikkeling van 'n groot aantal nuwe vakbiblioteke; die stelselmatige ontwikkeling en koördinering van ons skoolbiblioteekdienste; die stigting van 'n groot aantal nuwe openbare biblioteke; die aanvaarding van die beginsel van vrye openbare biblioteekdienste; die instelling van die nasionale leenbiblioteekdiens; die opbou van die Sentrale Katalogus; die Repertorium op S.A. tydskrifartikels; 'n hele aantal belangrike bibliografiese projekte, en nie die minste nie, die geweldige ontwikkeling en verstewiging en waarskynlik vertienvoudiging van die grootte en omvang van die biblioteke wat in 1928 reeds bestaan het. Terwyl ons nooit dankbaar genoeg kan wees vir die hulp en ondersteuning wat ons van ons werkgewers en owerhede ontvang het om al hierdie ontwikkelinge moontlik te maak nie, betaam dit ons tog vandag om met trots te konstateer dat die inisiatief en

die dryfkrag by al hierdie ontwikkelinge uitgegaan het van bibliotekarisse — van ons eie kollegas.

KERNGESONDE BEPLANNING

Ek wil met nadruk verklaar dat die lede van ons komitee telkens verstom gestaan het oor die kerngesonde beplanning en oor die basiese korrektheid van beleidsverklarings wat reeds meer as dertig jaar gelede in ons land gedoen is. En in soverre daar in die verlede eensgesindheid in ons professie bestaan het, insoverre is u komitee by magte om vandag hier aan u 'n stel aanbevelinge voor te lê wat eenvoudig beteken dat ons onself en ons inrigtings wil verbind om stelselmatig voort te bou op die fundamente wat in die verlede reeds gelê is. Diegene van u wat vertrou is met die biblioteekgeskiedenis van ons land sal ongetwyfeld saamstem met die kommentaar van 'n ouer kollega wat na die deurlees van ons aanbevelings opgemerk het „there seems to be very little new in these recommendations”. Die lede van ons komitee het onwillekeurig onder die indruk gekom dat die grondslae van ons biblioteekwese op baie gebiede gelê is deur persone wat nie slegs aan die voorpunt van die professie van hulle eie tyd gestaan het nie maar wat in menige opsig die biblioteekwêreld van hulle tyd ver vooruit was.

Maar ongelukkig het ons prentjie ook 'n skadukant en is daar sekere aspekte van die biblioteekontwikkeling waarvan ons onself baie duidelik rekenskap sal moet gee.

PERSOONLIKE STEMPELS

Eerstens het dit uit ons ondersoek geblyk dat die verskillende aspekte van ons biblioteekontwikkeling die duidelike persoonlike stempel dra van diegene wat op daardie gebied die leiding gegee het. Gelukkig was daar opvolgers vir daardie baanbrekers wat die goeie werk nie slegs kon voortsit nie maar ook verder kon uitbou.

Tweedens egter — en as direkte gevolgtrekking uit my eerste opmerking hierbo — moet ek daarop wys dat die persoonlike stempel nie altyd positief was nie. Soms

het dit gebeur dat uitstekende planne en ondernemings skipbreuk gely het of aan betreurenswaardige tekortkominge mank gegaan het eenvoudig omdat daar 'n botsing tussen die leierspersoonlikhede was. Is dit nie miskien een van die voor die hand liggende redes waarom ons huidige Sentrale Katalogus byvoorbeeld onvolledig is nie?

Derdens moet ons onthou dat die beplanningstadium gewoonlik heelwat makliker is as die uitvoeringstadium. Die middele wat beskikbaar was vir die uitvoering van die verskillende projekte was nie altyd ewe maklik bekombaar nie, met die gevolg dat die biblioteekontwikkeling in ons land baie onegalig verloop het.

BESITLIKHEID

Vierdens moet ons rekening hou met die temperament en persoonlikheid van die bibliotekaris self. In ons deugde lê daar heelwat van ons eie swakhede opgesluit. Die bibliotekaris wat sy sout werd is, is 'n geesdriftige student en versamelaar. Hy ontwikkel mettertyd in een van die land se deskundiges op 'n bepaalde gebied. Hy raak verknog aan sy eie versameling en gee soms toe aan die tergende versoekinge van die siekte wat „bibliomanie” genoem word. En juis hier begaan hy sy sondes. Vanuit die standpunt van sy eie biblioteek gesien neig hy miskien om een of ander onderdeel van sy versameling op te bou ten koste van die balans van die geheel, en neig hy miskien om die „sendingsfunksie” van sy inrigting te verwaarloos vir die opbou van 'n heilighdom vir die ingewydes en vir sy paar geesgenote. Vanuit die nasionale oogpunt gesien spreek dit eintlik vanself dat hierdie bibliotekaris met groot aarseling sy versameling vir die breë kringe gaan oopgooi en dat hy moeilik beweeg gaan word om sy boeke aan ander inrigtings te leen. En dan sal ons nie eers praat van afstand doen van 'n deel van sy versameling of selfs van een enkele titel daaruit nie. Hierdie eienskap van „besitlikheid” (of moet ek sê „broeisheid”) t.o.v. ons versamelings is seker dié eienskap van die bibliotekaris wat van hom een van die moeilikste mense op aarde maak om tot onder-

linge samewerking en wedersydse vertroue van sy kollegas te beweeg. En tog is dit ook weer een van die onontbeerlike eienskappe van die goeie bibliotekaris. Ek stel hierdie bepaalde probleem miskien skertsend maar elkeen van ons vir wie sy taak erns is vir hom terdeë rekenskap sal gee waar hyself staan. Na my mening het dieselfde eienskap lofwaardige en minder lofwaardige aspekte en elkeen van ons sal moet probeer om duidelik te onderskei.

Vyfdens het daar uit ons ondersoek geblyk dat ons professie nie altyd voldoende rekening gehou het met moderne tegniese hulpmiddele nie en ook nie voldoende rekening gehou het met die basiese funksies van ons inrigtings nie. Biblioteektegnieke soos klassifikasie en katalogisering wat 'n aantal jare gelede nog gedien het as towerwoorde wanneer ons addisionele fondse van die owerhede wil hê het vandag eintlik in die lig van ons groter taak minder betekenis.

SWAK TOERUSTING

In die sesde plek het al die lede van ons komitee baie sterk onder die indruk daarvan gekom dat ons biblioteke — beide wat hul boekversamelinge en hul hulpmiddele en toerusting betref — inderwaarheid nog baie swak toegerus is vir die taak wat hulle moet verrig. Mnr. Van Rooy sal daarop wys dat ons 'n dringende behoefte het aan goeie gespesialiseerde versamelinge op velerlei gebied, terwyl ons sterkste versamelings op talle gebiede nog nie eers naby 'n basiese versameling gekom het nie. Hierdie is een van die allerbelangrikste aangeleenthede waaraan ons in die loop van hierdie konferensie aandag sal moet skenk.

Voordat ons oorgaan tot die behandeling van die positiële aanbevelinge van die Ak-siekomitee wil ek graag u aandag vra vir enkele opmerkinge oor die vertolking van ons tekortkominge in die lig van ons taak. Ons Komitee is van mening dat iedere biblioteek 'n tweeledige taak het waarna ek hier gaan verwys as sy „primêre” en „sekondêre” take. Die primêre taak van 'n biblioteek is om te voldoen in die behoeftes van die gemeenskap waarvoor hy in die

lewe geroep is: die skool- en kollegebiblioteke het hulle take t.o.v. die formele onderwys; die universiteitsbiblioteek het sy taak om aan die behoeftes van sy inrigting te voldoen wat betref die voorsiening van studie- en navorsingsmateriaal; die vakbiblioteek moet inligtings- en navorsingsmateriaal voorsien vir die suksesvolle uitvoering van die projekte van die inrigting wat hy dien, en die openbare biblioteek moet algemene materiaal voorsien aan die gemeenskap wat hom in stand hou.

DIE TWEELIDIGE TAAK

Maar benewens hierdie primêre take het elke biblioteek in die land nog bykomstige funksies om te vervul. Ek glo nie dat 'n enkele een van u met ons sal verskil as ek beweer dat die Unie van Suid-Afrika die taak toegedaan is om op te tree as bakermat en as vesting van die westerse beskawing, kultuur en leefwyse op die Vasteland van Afrika nie. En in die versameling, ordening en beskikbaarstelling van die beste geestelike en intellektuele produkte van die Westerse wêreld lê daar op die skouers van elke bibliotekaris in die land 'n geweldige taak. Uit die aard van die saak en minstens vanweë die groot voorsprong wat hy geniet moet die Unie ook op wetenskaplike, tegniese en nywerheidsgebied die leiding neem op die groot vasteland van Afrika. Ook op hierdie gebied skiet ons biblioteke nog geweldig ver tekort.

Nou word die vervulling van hierdie taak geweldig bemoeilik deur die karigheid van ons bestaande en potensiele hulpbronne. Ons bevind ons vandag nie in die gelukkige posisie van ons voorgangers wat in 1928 kon beplan vir die heel basiese behoeftes van 'n jong land met weinig kritieke probleme nie. Ons kan ons nie rustig gaan voorberei vir 'n taak wat ons hoop om oor vyftig jaar verder te gaan begin vervul nie. Ons stuur nie meer al ons gevorderde studente oorsee nie; ons voer nie meer al ons gebruiksgoedere in nie — ons bevind ons inderdaad heeltemal ontoereikend toegerus vir 'n taak wat ons onmiddellik moet vervul. En nou tref dit so dat op die huidige die klein blanke bevolking nog bykans uitsluitlik verantwoordelik is vir die instandhou-

ding en opbou van al die biblioteke en biblioteekdienste: twee nasionale biblioteke, vier provinsiale biblioteekdienste, nege universiteitsbiblioteke, en talle skoolbiblioteke, kollegebiblioteke, vakbiblioteke en letterlik honderde openbare biblioteke. Met hulle verspreiding oor 'n groot land van bykans 'n halfmiljoen vierkante myl en met die oog op hulle koste vir die land as geheel is dit duidelik dat ons beslis nie voorbarig sou wees om op hierdie tydstip koppe bymekaar te sit en te besin oor hoe ons teen die laagste moontlike koste die beste diens kan lewer nie. En wanneer ons oor sekere praktiese positiewe stappe eensgesindheid bereik het mag ons nie selfvoldaan gaan terugleun en op die ou paaie voortwandele nie, moet ons eenvoudig alles in ons vermoë doen om saam te staan en die nodige ondersteuning te verkry vir die uitvoering van ons planne.

AANBEVELINGE

Die aanbevelinge van u Aksiekomitee word in alle beskeidenheid aan u voorgelê. Ons verwag nie dat u met alles gaan saamstem nie maar lê hierdie bevindinge slegs aan u voor as basis van bespreking waaruit daar — so hoop ons — in die loop van hierdie konferensie die gesamentlike standpunt van die biblioteekprofessie van die land na vore sal tree. Wat ons egter wel vra is dat u nie die bedoelinge en die integriteit van u komitee in twyfel sal trek nie en dat u daarmee rekening sal hou dat ons ondersoek so in ons vrye tyd en so tussen 'n vol program deur ons onderneem moes word. In die afwesigheid van ons Presidente wil ek ook dit nog sê: dit was vir my 'n onvergeetlike ondervinding om op hierdie komitee te mog dien en die openhartige en konstruktiewe wyse waarop ons vyf verteenwoordigers van uiteenlopende groepe en inrigtings en belange op ons vergaderings kon beraadslaag en saamstem en verskil was vir my 'n ware riem onder die hart.

Ons uitgangspunt was deurgaans die bevordering van vrywillige samewerking tussen biblioteke in 'n gees van gee en neem, met behoud van volle outonomie en identiteit, maar met gesamentlike benadering

van gemeenskaplike probleme en met die begeerte dat elkeen van ons kollegas sal onderneem om hulle inrigtings nie as losstaande troetelkindjies of as geïsoleerde eilandjies te sien nie, maar as wesenlike deel van die land se kulturele besit. Almal van ons verklaar dat ons glo in biblioteke wat sal bydra tot die behoud en ontplooiing van die individualiteit van sy gebruikers en daarom ook in biblioteke wat in die eerste en laaste instansie die besit en verantwoordelikheid moet wees van die inrigting of groep of gemeenskap wat hul dien. Ons vertrou egter dat almal met ons saamstem dat ons klein groepie met 'n groot taak sekere dienste en ondernemings saam moet beplan en dat ons soms die hulp van hoër instansies moet inroep om ons planne ten uitvoer te bring.

VERDELING VAN TERREIN

Aan die begin het ek gesê dat ons komitee vir die doeleindes van sy ondersoek die terrein tussen die individuele lede verdeel het. Tydens ons laaste vergadering in Kaapstad het ons besluit dat hierdie lede wat die ondersoek onderneem het, ook die aanbeveling van die komitee aan die Konferensie sal voordra.

Hierdie verdeling van die terrein was soos volg:—

Mnr. H. C. van Rooy: Voorlopige ondersoek na die getalsterkte van die boekeversamelings in die verskillende vakgebiede. Bestaande spesiale versamelings en die bereidwilligheid om verdere spesiale versamelings op te bou. Omvang van jaarlikse aanwinste.

Mnr. H. M. Robinson: Die bestaande Sentrale Katalogus, Nasionale Leenbiblioteekdiens en voorsiening van studiemateriaal.

Mnr. Th. Friis: Kosteberekening vir 'n Gesamentlike katalogus. Wederkerige uiteenfasiliteite. Verhouding tussen biblioteke, instansies vir onderwys aan volwassenes en kultuurorganisasies.

Mnr. D. H. Varley: Bibliografiese dienste.

Mej. L. E. Taylor: Sentrale opberging van materiaal. Biblioteekdiens vir blindes.

Ons versoek u om by die oorweging van ons aanbevelinge rekening te hou met die feit dat ons nie die geleentheid gehad het om enigeen van die sake wat aan ons opgedra is afdoende te bestudeer en te ondersoek nie. Ons gevolgtrekkings en aanbevelinge is gegrond op die inligting wat ons tot ons beskikking gehad het en wat ons in die tyd tot ons beskikking kon insamel. Om egter tot grondige besluite te geraak sal heelwat meer studie, ondersoek en beplanning verg. Vir sodanige ondersoek het u komitee nóg oor die tyd nóg oor die fondse beskik.

Dit sou meebring dat ons aansienlike fondse nodig sal hê vir 'n behoorlike studie en 'n betroubare waardebeplanning van die land se boekevoorraad voordat ons tot werklike gesonde beplanning vir die toekoms kan kom. En nou besef ons almal dat die biblioteekprofessie vir die beskikbaarstelling van sodanige fondse nie die beursie dra nie. U sal u herinner dat die eintlike stukrag vir die groot biblioteekontwikkelinge in hierdie land oor die afgelope dertig jaar gekom het van die nasionale konferensie oor biblioteke in 1928. Dit het ontstaan uit die gesamentlike beraadslaging tussen bibliotekarisse en ander belangstellendes in die biblioteekwese.

U Komitee is van mening dat die Suid-Afrikaanse biblioteekwese in hierdie stadium waarop daar vanuit die professie 'n spontane begeerte opgegaan het om opnuut die dienste van ons biblioteke op landswyse grondslag te beplan — dat daar in hierdie stadium ook weer opnuut met die verskillende biblioteekowerhede geraadpleeg word en saam met hulle beplan word.

Persoonlik is ek vol vertroue dat ons Vereniging op elkeen van die terreine wat deur die komitee ondersoek is — of dan ten minste op sommige van die terreine — vorendag sal kan kom met planne en voorstelle wat die gehalte van ons biblioteekdienste in die toekoms baie pertinent sal beïnvloed. Ons sal waarskynlik in die loop van hierdie konferensie kan kom tot die formulering van planne en voorstelle waarmee ons nie alleenlik volkome eens sal wees nie, maar wat die grondslag sal kan lê van

kerngesonde toekomstige beplanning van ons dienste.

ONDERSTEUNING VAN BIBLIOTEKOWERHEDE

Die komitee is egter van mening dat ons dwaas sou handel indien ons nie uit die staanspoor die samewerking, bystand en ondersteuning van ons biblioteekowerhede daarvoor verkry nie. Derhalwe kom die voorstel na u dat ons 'n „tweede” 1928-konferensie belê waarop al die owerhede van die groter biblioteke in die land verteenwoordig sal wees.

U Komitee stel voor dat iedere groter biblioteek in die land twee take sal aanvaar — sy basiese of primêre taak en 'n bykomstige nasionale of sekondêre taak wat sy bydrae sal wees tot die biblioteek-besit van die land as geheel. Ons stel voor dat ons by die aanvaarding en finale formulering van daardie *vrywillige en selfopgelegde* taak die hulp, ondersteuning en samewerking van ons biblioteekowerhede sal betrek en dat ons sal probeer om sorg te dra dat ons hierdie onontbeerlike ondersteuning van ons eie biblioteekowerhede uit die staanspoor sal probeer verkry deur hulle uit te nooi om saam met ons die bestaande posisie in oënskou te neem, saam met ons te besluit en saam met ons te beplan.

Om egter werklik aan sy doel te beantwoord moet so 'n nasionale konferensie bygewoon word nie slegs deur bibliotekarisse nie — selfs nie eers deur 'n oorwig van bibliotekarisse nie — maar deur gesaghebbende verteenwoordigers van die owerhede wat verantwoordelik is vir die instandhouding van ons biblioteke. Ons hoop dan dat indien die uitnodigings byvoorbeeld van die Minister van Onderwys of die Sekretaris van Onderwys, Kuns en Wetenskap uitgaan, ons 'n nasionale konferensie sal kan hou waarop daar benewens die seniorbibliotekarisse o.m. ook teenwoordig sal wees stadsraadslede van ons groter munisipaliteite, die prinsipale van ons universiteite, voorsitters van biblioteek-komitees en -rade, hoofde van provinsiale onderwysdepartemente, lede van die uitvoerende komitees van die provinsies, uitvoerende amptenare van groter navorsings- en wetenskaplike in-

rigtings en voorsitters en lede van die rade van kuratore van ons nasionale biblioteke.

Die bedenking is teenoor my uitgespreek dat die aksiekomitee met die aanbeveling van 'n nasionale konferensie onder beskerming van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap nie slegs impliseer dat bibliotekarisse nie in staat is om hulle eie sake te hanteer nie, maar die outonomie van biblioteke en biblioteekdienste wil ondermyn en alle biblioteke onderhewig wil maak aan die gesag van die sentrale regering. Hierdie aantygings wil u komitee nadruklik en met alle erns ontken. Ek wil u hier dan die versekering gee dat indien die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap sou onderneem om die biblioteekowerhede uit te nooi tot deelname aan die nasionale konferensie dit niks anders sal wees nie as 'n lofwaardige gebaar van daardie departement en die departement ons eenvoudig sal toelaat om van sy prestige gebruik te maak om die owerhede byeen te bring wat ons graag met so 'n geleentheid bymekaar wil sien. Voorts sal dit geheel-en-al op vrywillige grondslag geskied, met die uitdruklike verstandhouding dat die konferensie gehou word vir geen ander rede nie as die bevordering van die biblioteeksaak in sy geheel en met die doel om gesamentlik en op landswye basis te help beplan.

Ek voel my egter genoodsaak om nog dit by te voeg: vanselfsprekend sal die reaksie van owerheidsweë (en daarmee bedoel ek al die biblioteekowerhede) grootliks en hoofsaaklik afhang van die gesindheid van die individuele lede van die biblioteekprofessie en van die aanbevelinge wat die bibliotekarisse gaan verstrek.

'N BEROEP OP DIE BIBLIOTEKPROFESSIE

Ek doen dus heel aan die begin van hierdie konferensie 'n beroep op u om hierdie basiese aanbeveling van die aksiekomitee gunstig en noukeurig te oorweeg. Dit beteken kortliks:

(a) dat ons alle ander aanbevelinge van die aksiekomitee tydens hierdie konferensie gaan oorweeg met die oog op voorlegging aan die nasionale konferensie: dat ons hier-

die 1960-konferensie van die Suid-Afrikaanse Biblioteekvereniging gaan wy aan die voorbereiding van 'n agenda vir die voorgestelde nasionale konferensie oor biblioteeksamewerking;

(b) dat ons sal poog om so ver moontlik eensgesindheid te verkry oor die verskillende aangeleenthede wat deur die aksiekomitee onder u aandag gebring is sodat die volle steun van die land se biblioteekprofessie

verleen sal word aan die verskillende punte soos hulle op die sakelys van die nasionale konferensie sal verskyn;

(c) dat ons dit as die vernaamste oogmerke van die nasionale konferensie sal aanvaar om in breër kring, by ons biblioteekowerhede steun wil verwerf vir die voorstelle van hierdie konferensie tot samewerking en om die fondse wat nodig sal wees vir verdere studie en ondersoek te verkry.

UNIVERSITY ARCHIVES IN UNIVERSITY LIBRARIES THEIR NATURE AND ORGANIZATION

by

R. F. M. IMMELMAN

assisted by

G. D. QUINN

University of Cape Town Libraries

I. General

UNIVERSITIES in South Africa are relatively young in comparison with those European universities which were established five to six hundred years ago. Our universities have, however, developed out of earlier colleges or similar institutions. The University of Cape Town is the oldest of the South African institutions of higher learning, having originated in 1829 as the South African College, and the next oldest is the University of Stellenbosch, which started as the Victoria College in 1866.⁽¹⁾ Both these universities acquired university status in 1918. Such institutions therefore already have a fairly long history, long even in comparison with some English provincial or American or Commonwealth universities, although institutions such as Oxford and Cambridge in England or Harvard and Yale in the United States are much older.

Institutions of higher learning, however, resemble other institutions in accumu-

lating records of various kinds over the years: e.g., minutes of their Senates and Councils. As a university grows older, such records increase in number, variety and complexity. An institution like the University of Cape Town, with 132 years of history behind it, has consequently accumulated a large quantity and diversity of records. All existing official records for the period 1829-1930 have been handed over to the Library. As may be imagined, the collection has in the course of the past decade become increasingly heterogenous. Not only printed and written records, but also objects of the most diverse nature have been accumulated. Since about 1950 the Library at the University of Cape Town has been trying to bring the existing records together, to collect other records as and where it can, to purchase any that appear in booksellers' catalogues or to trace them in the hands of descendants of former staff and students. Further batches of records will in future be deposited in the Library from time to time.

DEFINITION AND AIMS OF ARCHIVES

Clifford K. Shipton, formerly in charge of the University Archives of Harvard University, supplies this definition of university archives: "An archive is the records of the activity of an organisation".⁽²⁾ He goes on to say that the archive is, as it were, the shadow of the organisation with which it is associated and to which it owes its being. In the case of university archives therefore the archival material "acquires its importance from the fact of its origin", that is, its connection with the university as an institution. The nature of its origin generally dictates even the arrangement of the material on the archive shelves because it should reflect the structure of the institution⁽³⁾. By and large the archives consist in the first place of the official and business records of the parent institution. The preservation of the university's official records is in fact the chief function of a university archive. These records are preserved primarily on account of their future value to the institution concerned and to its members. The *raison d'être* of such archives is to provide useful service to the institution to which it belongs. Though in the first instance the aim is to preserve the records, the provision of service through their use is specially important. Such service is primarily directed to giving information which officials and members of the institution may require, but in addition, to help past and present students who are searching for data, or research workers who wish to consult particular types of records.

FUNCTIONS OF UNIVERSITY ARCHIVES

The basic functions of a university archive are summed up by Mood and Carstensen⁽⁴⁾ as follows:

- (1) Accessioning of noncurrent records of continuing or enduring value.
- (2) Maintenance and rehabilitation.
- (3) Arrangement and description of accessioned records.
- (4) Provision of reference service on accessioned records.

- (5) Photographic reproduction of records.
- (6) Advisory service in connection with active records.
- (7) Disposal of useless non-current records."

To these functions, Herrick⁽⁵⁾ adds the planning and arranging of exhibitions relating to the history of the institution, or about well-known past members of its staff, or on various aspects and phases of the university's activities. Such exhibitions will involve various types of materials from the university archives. Butterfield in turn sums up the functions regarding records as "the tasks of acquisition, sorting, arranging, cataloguing, indexing and filing, with assisting readers, answering reference questions and preparing occasional exhibits and articles."⁽⁶⁾ The actual processing and management of records will be dealt with later in these articles.

NATURE OF UNIVERSITY ARCHIVES

The University Archive may contain manuscripts, printed material, photographs, microfilms, medals, notebooks, student magazines, books which belonged to distinguished alumni or books written by members of the university staff, minutes of student societies or sporting clubs, and in fact any items associated with the university in any way whatever.

The minutes of the university council, senate and faculties form the basic records, but the records also of the financial and business transactions of the university and its admission and registration records as well as its correspondence files are included. Similarly, the institution's building plans, site maps and photographs of buildings appropriately form part of it. Any printed or pictorial records of university activities, events and functions will be added, as for example graduation lists, faculty prospectuses and university calendars. As a matter of fact, all materials of whatever nature relating to the university may be regarded as part of the archive.

If desired, however, a distinction could be drawn between the official records of all

component parts of a university (such as faculties, standing or special committees, hostels, senate, council and convocation) and other material relating to the university, its staff, students, alumni, affiliated organisations and so forth. In the case of the University of Cape Town, the documentary material is considered the University Archive proper, while all secondary or related material are considered part of the *UCTiana Collection*. The latter is, as it were, an appendage of the Archive, closely associated with it and relating to it, but falling into a distinct category because of the nature of the material, which is largely unofficial and subsidiary. The Archive may include printed, as well as manuscript, duplicated or typescript material. The *UCTiana Collection* on the other hand will consist mainly of printed or photographic material, but is bound to include memorabilia, which is defined by the *Oxford English Dictionary* as "memorable or noteworthy things", to which Webster's *Dictionary* adds "things remarkable and worthy of remembrance or record: also the record of them". Memorabilia would include class medals, silver cups or trophies awarded for sport, illuminated addresses, objects carrying the university crest, trowels used in laying the foundation stones of university buildings and many other similar items.

ARCHIVES IN THE UNIVERSITY LIBRARY

In institutions where no particular person is responsible for their preservation, records are frequently lost. At Harvard University therefore, the university archives are a branch of the university library, the director of the latter being designated university archivist.⁽⁷⁾ Herrick supports this point of view that the logical place for university records is the university library.⁽⁸⁾

D. H. Wilson⁽⁹⁾ contends that the archive should be a service unit on the same administrative level as the library, equal to the latter, but independent of it. He considers that while the library is the heart of the campus, the archives are the life blood of the institution.⁽¹⁰⁾ At Vassar College, on the other hand, the records of the college

are preserved in the library, which has to index and service them. At the same time "the library shall receive copies of each book, pamphlet, or other materials published with college funds".⁽¹¹⁾ Mood and Carstensen are of the opinion that the system in operation at Harvard University (where "the archives have been established as a unit inside the university library system") is on the whole "... not providing the model which universities now setting up record agencies tend to follow today".⁽¹²⁾ The contention these days seems to be that books and documents differ from each other so much as regards their origin and nature, that documents should be handled as archival material and ordinary library methods should not be used in dealing with them.

In the University of Cape Town Library, however, it has been felt that, as part of their ordinary stock, many university libraries today do in fact contain many materials other than books, of which manuscripts are a case in point. Very similar methods are called for in handling both university archives and MSS. It has therefore been found appropriate and convenient to establish a Division of Manuscripts and University Archives, working in close conjunction with the Library's Special Collections Department. It should moreover again be stressed that the Archives do contain a large section of printed publications issued by or about the institution. In this connection Mood and Carstensen affirm that

"in universities in which the archives department is a part of the library, the actual archival material . . . is always much less than the memorabilia kind of material".

The latter are generally in more constant use than the former. In South Africa where universities in general are young and small, there would not be funds for a separate university archives department, and if the university library did not care for collecting preserving and servicing the records of the institution, these would in most cases be completely neglected and much material lost. A member of the library's professional staff should be made responsible for the care of the archive.

The university library should not regard the archive as a conglomeration of useless materials thrust on it, but rather as a vital and essential feature — its local collection as it were — which should continuously be brought to the attention of students, lecturing staff and alumni. The library is not only concerned with preserving and building up the collection of university material, but the archivist, as well as the university librarian, should ever be on the lookout for ways in which the archive could be useful or to introduce research workers to materials the existence of which may be unknown to them. Editors of student or staff publications too may be glad to have their attention drawn to data suitable for interesting articles.

MANAGEMENT OF UNIVERSITY RECORDS

In the University of Cape Town library the archival documents are stored in the Library strong-room, while the printed records and UCTiana are shelved as books, but kept together in a special location. Both types of materials are under the care of the same library assistant, who maintains a central register or holdings and the other necessary records. The aim is ultimately to have a special reading room both for users of the library's Manuscripts Collection, as well as of its University Archive. Adequate supervision could then be exercised and assistance given. Material which frequently is unique and irreplaceable has to be guarded against damage or loss, but all archival material is available for consultation only, not for lending.

Generally speaking, all archival documents are retained in their proper sequence, e.g. minutes of the university senate would form one series chronologically arranged. Programmes of various kinds would be filed according to type, e.g. graduation day programmes would all go together, arranged by year. Invitations or admission cards for unusual events should be placed under the name of the event, which could then be subordinated under a general subject heading such as *Events, Extraordinary* arranged chronologically.

Student magazines or university serials should be filed in their proper sequence, but there should be at least two sets of each, one for every-day use and the other for preservation for the future. Indexes to such periodicals should be compiled and maintained on cards, both for authors, for university events or biographical or historical information. Odd miscellaneous items can be filed in vertical file steel cabinets. Newspaper clippings relating to the university can be mounted in scrapbooks year by year or placed in manilla folders and indexed on cards by type of university events, such as university rags, intersvarsities or news items about individual alumni.

Documentary material should be transferred to the archives at regular intervals, (e.g. correspondence of the Registrar or Principal or a Dean) and may be filed chronologically in dust-proof document boxes, which should be shelved in special stacks. Old documents can best be stored in manilla folders or, if very important, first placed in cellophane envelopes before being arranged in filing cabinets. Very fragile items should be photo-copied, the latter being available for consultation, while the originals are carefully preserved from wear and tear.

To provide a yardstick by which to measure growth and size of the collection, materials are counted by item,⁽¹³⁾ the latter being any type of object or material added, e.g. a file or pamphlet or document or plan or medal. Journals or books could be counted by volumes. A four-drawer filing cabinet has been found to contain 12,000 documents, when fully packed. If transferred to document cases, this quantity would occupy 20 such cases, taking 6½ linear feet of shelf space⁽¹⁴⁾.

Because experience has taught us that enquiries for biographical information about past students or former members of staff bulk largely in the work of the Cape Town University Archive, it has been found necessary to compile many indexes, finding lists and other keys to the contents of the records. Although their use is facilitated thereby, such indexing makes large demands on the time of the archive staff. Correspondence about such matters requires

attention too. Documents frequently require to be cleaned, repaired, sorted into order and placed in document boxes or bound into volumes for shelving.

Books in the archive will require more detailed cataloguing than is the case for the open shelves. Annotations are frequently essential and special subject headings to facilitate reference to publications containing autographs or inscriptions or bookplates of University staff. More subject analyticals will be required in cases where chapters refer to information of special university interest; for example, a description in his biography of a well-known man's student days at the University. The biographies or autobiographies of "Onze Jan" Hofmeyr or W. P. Schreiner or Sir John G. Kotzé or the 1st Lord de Villiers are cases in point, as chapters in such books are of interest for the history of the South African College in the 19th century. University periodicals will require ordinary serial cataloguing as well as intensive indexing, as they are unlikely to figure in any periodical indexes and in any case the contents need to be looked at from the university's point of view. A more general aspect is that frequently men who later became well-known literary figures had some of their earliest efforts published in student magazines, and author indexing should make such information more accessible.

In the next article a more detailed description of the University of Cape Town Archive will be given, as in that way the contents and methods of one university archive may serve as an example of how such material may be organized.

(To be continued)

REFERENCES IN TEXT

- (1) Gedenkboek van het Victoria-Kollege, uitgegeven op last van de Unie van Oudstudenten. Kaapstad, Nasionale Pers, 1918. p. 41.
- (2) Shipton, Clifford K. The Harvard University Archives: goal and function. *Harvard Library Bulletin* I (1), winter 1947: p. 101.
- (3) *ibid.*, p. 102.
- (4) Mood, F. and Carstensen, V. University records and their relation to general University administration. *College and Research Libraries*, XI (4), Oct., 1950: p. 343.
- (5) Herrick, Mary D. Do you collect and use College archives? *Library Journal*, 71(5), 1st March 1946: pp. 305-6.
- (6) Butterfield, Margaret. Local history and University archives in the University of Rochester Library. *College and Research Libraries* XI (4), Oct. 1950: p. 349.
- (7) Shipton. *op. cit.* p. 101.
- (8) Herrick. *op. cit.* p. 305.
- (9) Wilson, D. H. No ivory tower: the administration of a College or University archives. *College and Research Libraries*, XIII (3), July 1952: p. 215.
- (10) *ibid.* p. 219.
- (11) Plum, D. A. The Vassariana Collection. *College and Research Libraries*, XI (4), Oct. 1950: pp. 353-4.
- (12) Mood and Carstensen. *op. cit.* p. 344.
- (13) Shipton, Clifford K. The Collections of the Harvard University Archives. *Harvard Library Bulletin*, I (2), Spring 1947: p. 176.
- (14) Wilson. *op. cit.* p. 216.

GENERAL REFERENCES

- Poole, Reginald L. A lecture on the history of the University Archives, Oxford, Clarendon Press, 1912.
Appendix I: Inventory of Muniments, pp. 30-100.
- Wilson, D. H. Archives in colleges and universities. *American Archivist* 13, Oct. 1950: pp. 343-50.
- Renshaw, M. A. A university archive repository. *Library Association Record*, 56 (3), March 1954: pp. 75-80.
- Browne, H. J. A plan of organisation for university archives. *American Archivist*, 12, Oct. 1949: pp. 355-58.

DIE BEPLANNING VAN 'N LANDSWYE KOÖPERATIEWE AANSKAFBELEID VIR SUID-AFRIKAANSE BIBLIOTEKE

deur

H. C. VAN ROOY

Bibliotekaris, Potchefstroomse Universiteit

DIE AKSIEKOMITEE insake Biblioteeksamewerking in Suid-Afrika, benoem tydens die konferensie te Potchefstroom in September 1959, het my verantwoordelik gestel vir ondersoek na dié deel van sy opdrag wat betrekking het op „die beplanning van 'n landswye aanskafoleld op koöperatiewe basis om te verseker dat die grootste moontlike verskeidenheid biblioteekmateriaal vir navorsings- en ander doeleindes beskikbaar sal wees”.

Tydens sy eerste vergadering het die Komitee besluit dat inligting oor bestaande versamelings ingewin moes word. Aangesien die tyd tot die Kommissie se beskikking gestel so kort was, is besluit om die ondersoek te beperk tot die besit van die 25 belangrikste biblioteke en biblioteekdienste of -stelsels, te wete die nege universiteitsbiblioteke, die 4 provinsiale biblioteekdienste, die openbare biblioteke van Johannesburg, Kaapstad, Durban, Pietermaritzburg, Bloemfontein, Port Elizabeth, Oos-Londen en Kimberley, die Suid-Afrikaanse Biblioteek te Kaapstad en die Staatsbiblioteek te Pretoria, die Biblioteek van die Wetenskaplike en Nywerheidsnavorsingsraad te Pretoria en die Afdeling Staatsbiblioteekdienste van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap, wat 'n netwerk van spesiale biblioteke in Pretoria en oor die Unie verteenwoordig.

'n Omvangrike vraelys is opgestel waarin hierdie biblioteke versoek is om:

- (a) hulle voorraad, met die uitsondering van romanlektuur of fiksie, in terme van aantal titels in elk van 155 onderafdelings van Dewey se Desimale Klassifikasiestelsel weer te gee;
- (b) 'n opgawe te verstrek van alle spesiale versamelings in hulle besit;
- (c) te meld op welke vakterreine hulle bereid is om te spesialiseer; en

- (d) aan te dui welke leemtes daar in hulle versamelings bestaan.

Ek wil graag van hierdie geleentheid gebruik maak om namens die Komitee ons hartlike dank uit te spreek jeens al die bibliotekarisse wat soveel moeite en tyd bestee het aan die verstrekking van die gevraagde inligting. U samewerking in die verband is reeds 'n bemoedigende aanduiding van 'n koöperatiewe gees tussen Suid-Afrikaanse bibliotekarisse.

Van 21 biblioteke is bykans volledige opgawes ontvang. Twee openbare biblioteke was om gegronde redes nie in staat om gedetailleerde inligting te verstrek nie.

VRAELYS PROBLEME

Ons is bewus daarvan dat biblioteke by die voltooiing van die vraelys voor probleme te staan gekom het. In die eerste plek moes gegewens in terme van aantal *titels* verstrek word, terwyl biblioteke in die reël rekord hou van die aantal *boekdele* in hulle versamelings. Verskeie van ons groter biblioteke se taak is verder bemoeilik deur die feit dat hulle nie volgens Dewey geklassifiseer is nie. Ek noem hierdie sake omdat ek tegelykertyd wil waarsku dat daar hoogs waarskynlik 'n betreklike hoë persentasie foute in die opgawes voorkom, nietaastande pogings om dit tot die minimum te reduseer.

By die verwerking van die inligting het die Komitee ook voor die probleem te staan gekom dat dit, met die oog op die duplikasie van titels in die verskillende biblioteke, nie moontlik was om gegewens van die verskillende biblioteke eenvoudig bymekaar te tel om die gesamentlike sterkte in bepaalde afdelings vas te stel nie. Ons het derhalwe besluit om die veiliger weg te volg om vir

tabellerings- en opsommingsdoeleindes slegs die gegewens van die grootste versamelings in 'n bepaalde afdeling te gebruik — 'n prosedure wat op sy beurt ook nie 'n getroue beeld gee van ons nasionale biblioteekbesit nie, aangesien alle titels in ander versamelings, wat nie in die opgegewe versameling gedupliseer is nie, buite rekening gelaat word. Die Komitee se standpunt is dan ook dat hierdie kwantitatiewe opname gevolg moet word deur 'n kwalitatiewe opname, wat ons nie by magte was om uit te voer nie, dog waarvoor die ingesamelde inligting wel as basis kan dien.

GEVOLGTREKKINGE

Ten spyte van die voor die hand liggende gebreke, is die Komitee tog van mening dat op grond van die gegewens die volgende algemene gevolgtrekkings gemaak kan word:

(a) *Omvang van biblioteekbesit*

Daar is twee redelike sterk biblioteekkomplekse aan die ontwikkel: een in die Noorde soos gekonsentreer op die Witwatersrand en Pretoria, waar die sterkste versamelings in elke onderafdeling gesamentlik minstens 250,000 titels verteenwoordig en een in die Suidelike uithoek om Kaapstad en Stellenbosch met ongeveer 180,000 titels. Die Oostelike Provinsie met Grahamstad en Port Elizabeth as sterkste punte, beskik oor ongeveer 120,000 titels, terwyl Natal met 60,000 en die Oranje-Vrystaat met nagenoeg 50,000 titels veel swakker voorsien is.

(b) *Ontoereikendheid van versamelings*

Kwantitatief geoordeel, is ons biblioteekvoorsiening, wat betref boeke en tydskrifte, selfs in ons sterkste versamelings, ver van toereikend.

Hierdie indruk word bevestig deur 'n vergelyking van ons biblioteekbesit met die boekproduksie van die lande waardeur ons gevoed word, soos verstrekk deur Unesco in *Book Production 1937-1954 and translations 1950-1954*. Oor die jare 1949 tot

1954 is daar in die Verenigde Koninkryk, die Verenigde State van Amerika, Australië, Kanada, Nieu-Seeland, Ierland, die Unie van Suid-Afrika, Duitsland, Oostenryk, Switserland, Frankryk, Nederland en België 428,266 titels gepubliseer. Op die basis van die syfers vir 1950 tot 1954 word bereken dat die totale boekproduksie van hierdie 13 lande oor die 11 jaar van 1949 tot 1959 op ongeveer 828,000 titels te staan kom. Hiervan kan volgens beraming 208,000 titels romanliteratuur buite rekening gelaat word, sodat 620,000 vir aankoop oorweeg kon word.

Gedurende die tydperk 1937 tot 1954 met sy oorlogsonderbreking is in die Verenigde Koninkryk, die Verenigde State, Duitsland, Oostenryk, Switserland, Frankryk en Nederland, die enigste van bogenoemde lande waarvoor redelik volledige gegewens beskikbaar is, 877,978 titels uitgegee. As ons hier byvoeg 'n beraamde totaal van 375,000 vir die jare 1955 tot 1959, dan was die totale boekproduksie van hierdie 7 lande gedurende die 23 jaar van 1937 tot 1959 ongeveer 1,252,978. Van hierdie totaal moet ongeveer 250,600 titels fiksie verreken word, wat meer as 1,000,000 titels laat, wat vir die uitbouing van Suid-Afrikaanse biblioteke in aanmerking geneem moes word.

Dit mag in die verband interessant wees om te meld dat in die 47 lande waarvoor Unesco gegewens ontvang het, daar in 1954 237,470 titels verskyn het, terwyl die beraamde wêreldproduksie vir genoemde jaar 270,000 tot 290,000 titels is.

(c) *Gebalanseerdheid van versameling*

Om enigsins 'n beeld te vorm van die gebalanseerdheid van ons biblioteekbesit, is die aantal titels van die sterkste versamelings in elke hoofklas van die desimale klassifikasie as 'n persentasie van die totale voorraad bereken vir elk van die gebiede Transvaal en Suidwes-Kaap. In die tabel hieronder word dit vergelyk met ooreenstemmende gegewens verstrekk deur Unesco i.v.m. die boekproduksie in 29 lande oor die jare 1950 tot 1954:

KLAS	TRANSVAAL	S.-W. KAAP	29 LANDE 1950-1954
0	3.2	6	3
1	4.4	2.5	2-3
2	5.7	4	4-5
3	16.4	13	15-19
4	3.4	4.6	2
5	10.8	7.4	6
6	13.5	10.4	14-16
7	4.7	7.5	7
8	21.1	24.8	30-32
9	17.2	19.8	9

Daar dien op gewys te word dat roman-literatuur ingesluit is by die persentasie vir boekproduksie van die 29 lande in klas 8, terwyl dit buite rekening gelaat is by die gegewens in die eerste twee kolomme.

Met enkele afwykings, waarvan sommige verklaar kan word, is daar voldoende ooreenstemming om te konkludeer dat ons voorraad redelik gebalanseerd uitgebou is.

GESPESIALISEERDE MATERIAAL

'n Opsomming van die inligting verstrek deur biblioteke i.v.m. spesiale materiaal en terreine waarop hulle bereid is om te spesialiseer, is ook voorberei.

Hier moet ek egter ook waarsku dat die opsomming waarskynlik nie 'n volledige beeld bied van ons nasionale besit aan gespesialiseerde materiaal nie. In sommige gevalle is klein spesiale versamelings aan-gegee, wat eintlik geen betrekking het op spesialisasie nie, terwyl ander biblioteke vermoedelik versamelings wat sterk staan t.o.v. gespesialiseerde materiaal nie vermeld nie. Verder is die aard van verskeie spesiale versamelings sodanig dat hulle nie in die onderafdelings van die vraelys ingepas kon word nie. Ook t.o.v. hierdie materiaal moet

die noodsaaklikheid van 'n kwalitatiewe ondersoek beklemtoon word.

Tog is die beskikbare gegewens voldoende om aan te toon welke groot leemtes daar in ons voorraad gespesialiseerde materiaal bestaan. Slegs in 34 van die 155 onderafdelings word spesiale versamelings aangetoon, wat 121 vakterreine onvertegenwoordig laat. As dit 'n getroue weergawe moes wees van ons nasionale besit, moet die gevorderde student en navorsers in Suid-Afrika bejammer word. Billikheidshalwe wil ek hier herhaal dat ek rede het om te vermoed dat verskeie van ons groter biblioteke, en met name ons universiteitsbiblioteke, elk volgens die behoefte van sy gebruikers besig is om sy versameling gespesialiseerde materiaal uit te bou, al geskied dit ongekoördineerd en word in die proses dikwels duur en hoogs gespesialiseerde items al te dikwels onnodig gedupliseer. Verder moet ook onthou word dat, behalwe die biblioteek van die W.N.N.R. en die Staatsbiblioteekdienste, die groot aantal snel ontwikkelende nywerheids- en ander spesiale biblioteke nie by die opname ingesluit is nie.

'n Enigsins interessanter beeld kry ons in die opgawe van terreine waarop biblioteke bereid is om te spesialiseer, en waarin 60

van die 155 onderafdelings gedek word. In werklikheid is die beeld egter ewe duister as in aanmerking geneem word dat elk van die onderafdelings nog veel verder onderverdeel moet word in terreine vir spesialisasie.

PLANMATIGE OPBOUING

Die gegewens wat die opname opgelewer het, het die Komitee sterk onder die indruk gebring van die verantwoordelikheid wat op ons as bibliotekaris rus om op hierdie stadium van die biblioteekontwikkeling in ons land alle koppe en alle kragte bymekaar te sit om nou riglyne neer te lê vir die planmatige uitbouing van ons algemene boekevoorraad en gespesialiseerde materiaal op nasionale basis.

As die aanskaffing van biblioteekmateriaal op koöperatiewe grondslag in digbevolkte lande of lande met goed ontwikkelde bib-

lioteke, soos Groot-Brittanje en Amerika die aandag geniet, is dit soveel te meer noodsaaklik in Suid-Afrika met sy yl verspreide blanke bevolking, wat die biblioteekdienste moet onderhou, met sy beperkte aantal biblioteke en met sy besondere probleme t.o.v. sy bevolkingsamestelling.

Daar moet dan ook in die oog gehou word, dat waar ons ons tot dusver hoofsaaklik op diens aan die blankes toegespits het, ons ons nou sal moet begin instel op die voorsiening in die behoeftes ook van die groot nie-blanke bevolking — 'n saak wat besonder aktueel word as gevolg van die verwagte uitwerking van die omvangryke Bantoe-onderwysprogram.

Die volgende tabel, gebaseer op gegewens verstrek deur die Buro vir Sensus en Statistiek in *Uniestatistiek oor Vyftig Jaar*, gee die beraamde bevolking in 1960 vir die vier provinsies:

BEVOLKING 1960

	Totaal	Blank	Nie-Blank
Transvaal	5.772.000	1.458.000	4.314.000
Kaapprovinsie	5.128.000	1.050.000	4.078.000
Natal	2.760.000	340.000	2.420.000
O.V.S.	1.268.000	275.000	993.000
Totaal	14.928.000	3.123.000	11.805.000

Van hierdie gegewens kan ons die bevolkingsdigtheid soos volg bereken:

BEVOLKINGSDIGTHEID

	Opp. in vk. myl	Bevolkingsdigtheid per vk. myl		
		TOTAAL	BLANK	NIE-BLANK
Transvaal	110.450	52.3	13.2	39.1
Kaapprovinsie	278.465	18.4	3.8	14.6
Natal	33.578	82.2	10.2	72
O.V.S.	49.866	25.4	5.5	19.9
Unie van S.A.	472.359	31.6	6.6	25.

Vir vergelykingsdoeleindes volg hier der-
gelike gewens soos verstrek in *The States-*

man's Year-Book, 1959, vir die Verenigde
State van Amerika (1950) en Engeland
(1951):

BEVOLKING

	Blank	Negers e.a.	Totaal
V.S.A.	134.942.028	15.755.333	150.697.361
Engeland (uitg. Wallis en Skotland)	41.147.938	-	41.147.938

BEVOLKINGSDIGTHEID

	Opp. in vk. myl	Bevolkingsdigtheid per vk. myl.		
		TOTAAL	BLANK	NIE-BLANK
V.S.A.	2.974.726	50.7	45.4	5.3
Engeland	50.327	817.6	817.6	-

Met die oog op die voorgaande gegewens kan die Komitee tot geen ander gevolgtrekking kom nie, as dat ons die voorsiening van biblioteekmateriaal aan die inwoners van ons land met hulle groot verskeidenheid van behoeftes uit *nasionale oogpunt* moet benader. Dit hoef nie te beteken dat biblioteke hulle identiteit of outonomie sal prys gee of dat die dienste aan hulle eie gebruikers sal skade ly nie. Deur deeglike beplanning gebaseer op onderlinge welwillendheid, kan ons alle biblioteke en alle tipes biblioteke saamsnoer tot 'n omvattende en sover ons vermoë toelaat volledige biblioteekdiens.

MINIMUM GEBRUIKSVERSAMELINGS

Na lang bespreking en die oorweging van verskeie moontlikhede het die Komitee tot die gevolgtrekking gekom dat vir die doeltreffende beplanning van so 'n landswye biblioteekdiens t.o.v. nie-gespesialiseerde materiaal die Unie verdeel behoort te word in die volgende ses streke:

- (i) *Transvaal*, met 1,458,000 blankes en 4,314,000 nie-blankes en wat volgens die opgawe in par. 5 genoem, met

250,000 titels die beste voorsien is t.o.v. biblioteekmateriaal;

- (ii) *Natal*, wat met sy 340,000 blankes en 2,420,000 nie-blankes die digstbevolkte streek is, nl. 82.2 persone per vk. myl, en wat volgens die opname aan biblioteekvoorraad oor slegs ongeveer 60,000 titels beskik;
- (iii) *Die Oranje-Vrystaat*, met 'n totale bevolking van 1,268,000, waarvan 275,000 blank en 993,000 nie-blank is, wat nagenoeg 6 en 20 persone respektiewelik per vk. myl verteenwoordig en wat ongeveer 50,000 titels besit;
- (iv) *Die Suid-Westelike gedeelte van die Kaap-Provinsie*, waar ons tweede sterkste versameling publikasies beskikbaar is en waar die bevolking hoofsaaklik uit blankes en kleurlinge bestaan;
- (v) *Die Oostelike Provinsie*, met 120,000 titels as biblioteekvoorraad en wat die Transkei en die Ciskei, die twee digstbevolkte Bantoegebiede in die Unie insluit; en
- (vi) *Die Noordelike Kaap-Provinsie*, wat van al die streke die dunste bevolking oor die grootste gebied dra en waar die biblioteekvoorsiening uit ongeveer 60,000 titels bestaan.

Die Komitee het in aanmerking geneem dat die grootte, die aard en die samestelling van die bevolking, en derhalwe ook die biblioteekbehoefte in die verskillende streke hierbo genoem soms geweldig verskil. Juis met die oog hierop stel ons aan u voor:

„Dat na deeglike ondersoek en beplanning, op grond van bestaande versamelings en in oorleg met die betrokke biblioteke daar in elk van hierdie streke 'n minimum gebruikversameling vir elke tipe biblioteek (bv. openbare of universiteitsbiblioteek) opgebou moet word”.

Die bevinding van die American Library Association, soos gestel in *Public Library Service* is dat openbare biblioteekdiens nie ekonomies en doeltreffend gelewer kan word vir 'n bevolkingsgroep van minder as 50,000 persone nie en by kleiner gemeenskappe word derhalwe daarop aangedring om hulle vir die doel formeel of informeel saam te snoer in „stelsels”.

In Engeland het die Roberts-komitee in 1959 na ondersoek tot die gevolgtrekking gekom dat 'n selfstandige biblioteek jaarliks minstens £5,000 of 2/- per capita aan boek-aankope moet bestee, wat ook daarop neerkom dat 'n bevredigende en ekonomiese diens nie vir groepe wat kleiner as 50,000 is in stand gehou kan word nie.

Die Aksiekomitee se aanbeveling hou dan ook in dat minimum gebruikversamelings vir bevolkingsgroepe van minstens 50,000 (voorlopig blankes) uitgebou sal word deur gesamentlike aksie en onderlinge oorleg tussen die betrokke biblioteke, wat hulle vir die doel vrywillig saamgroepeer.

Die opbou van so 'n versameling moet geskied met inagneming van die behoeftes van die bewoners van die gebied en die doelstellinge van die betrokke biblioteke of biblioteekstelsels, en daar moet na gestreef word om so volledig moontlik te wees wat betref tipes materiaal en verskeidenheid van titels.

Ek wil graag beklemtoon dat die uitbou van sulke minimum gebruikversamelings op koöperatiewe grondslag vooraf gegaan moet word deur en steeds gepaard moet gaan met deeglike ondersoek en beplanning. Daarvoor is nodig dat daar in elke streek,

of vir elke groep saamwerkende biblioteke 'n liggaam daargestel sal moet word deur die belanghebbende biblioteke. Vir openbare biblioteke kan die inisiatief moontlik deur die provinsiale biblioteekdienste geneem word, terwyl die Afdeling Universiteits- en Spesiale Biblioteke van die S.A. Biblioteekvereniging in die geval van hierdie biblioteke die leiding kan neem.

VOORSIENING VAN GESPESIALISEERDE MATERIAAL

Oor die belangrike rol wat navorsing vandag in die lewe van die mens en van volkere speel, hoef hier geen betoog gelewer te word nie — ook nie oor die afhanklikheid van die navorser van navorsingsmateriaal in al sy verskeidenheid van vorme nie. Oor die probleme waarvoor die Suid-Afrikaanse bibliotekaris te staan kom by die uitvoering van sy taak in die verband hoef ook nie breedvoerig uitgewy te word nie. Ek kan net weer die feit konstateer dat ons aanskaffing van hierdie materiaal tot dusver so onplanmatig en ongekoördineerd geskied het, dat ons enersyds duur items, waarvan die gebruik sodanig is dat een eksemplaar voldoende is, in verskeie biblioteke dupliseer, terwyl, soos die ondersoek aangetoon het, groot terreine glad nie gedek word nie.

In oorsese lande met 'n hoë bevolkingsyfer en met gevestigde en goed toegeruste biblioteke is reeds baie jare al georganiseerde skemas in die werk gestel om gespesialiseerde materiaal op koöperatiewe grondslag aan te skaf om te verseker dat van elke belangrike publikasie op welke vakgebied ook al, 'n eksemplaar beskikbaar is.

Dit is vir ons in Suid-Afrika met ons betreklike klein getal biblioteke, waarop die taak rus om in die behoefte te voorsien, en met ons beperkte finansiële middele, nie alleen noodsaaklik dat ons sonder uitstel aandag gee aan die koöperatiewe aanskaffing van navorsingsmateriaal nie, en dat ons daarby noodgedwonge selektief te werk sal moet gaan nie, maar ook dat ons dit op nasionale basis moet aanpak om só 'n nasionale voorraad gespesialiseerde materiaal op te bou. Die Komitee beveel derhalwe by u aan:

„Dat, afgesien van die voorsiening vir minimum gebruiksversamelings, elke groter biblioteek versoek moet word om, wat sy aankope betref, te spesialiseer op een of meer van die terreine van die kennis, sodat ons gesamentlik 'n nasionale biblioteekbesit aan materiaal vir die navorser sal opbou”.

As riglyn vir die uitvoering hiervan word aanbeveel dat by die beplanning en toewysing van vakgebiede aan biblioteke rekening gehou sal moet word met bestaande

sterk of spesiale versamelings en die voorkeur van die betrokke biblioteke.

Die Komitee besef dat so 'n omvangryke en landswye stelsel van vakspesialisasie meer intensiewe studie en ondersoek verg as waartoe hy by magte was om uit te voer. 'n Verdere en ook nog maar oppervlakkige ondersoek op die gebied van slegs een vak, nl. die Dierkunde (klas 590-599), het aan die lig gebring dat die volgende inrigtings reeds 'n besondere studie maak van die aangeduide aspekte daarvan:

Dewey Nr.	Vakgebied	Inrigting(s)
591. 1	Dierefisiologie	U.O.V.S.
591.15	Diergenetika	U.W., U.S. (Landbou)
591. 2	Dierpatologie	Staat (Onderstepoort)
591.33	Dierembriologie	U.W.
591.47	Diermorfologie	U.S.; U.P.
591.51	Dieregedrag	U.N.
591. 6	Ekonomiese Dierkunde	Staat (Landbou, Visserye)
591. 8	Mikroskopiese Dierkunde	Med. Nav. Inst. (Johannesburg)
591. 9	Soögeografie	U.N.
591.92	Marine-Dierkunde	U.K.
591.929	Varswaterdierkunde	W.N.N.R.
544.38	Pulmonata	P.U.
595.342	Akarologie	P.U.
597. 3-5	Ichtiologie	U.R.

Die insameling van die benodigde inligting oor bestaande en beoogde spesialisasie op alle vakgebiede is 'n taak van groot omvang, waarvoor die hulp van vakdeskundiges ingeroep sal moet word en wat reeds ernstige finansiële implikasies mag inhou. Daarna sal die vakdeskundiges en die betrokke inrigtings of liggame hulle rekenskap moet gee van moontlike onnodige duplikasie en aandag moet skenk aan terreine waarop geen navorsing gedoen word nie. Dan eers kan die beplanning van die kooperatiewe aanskaffing van die benodigde lektuur oorweging geniet. Dit hou weer in dat die biblioteke hulle bereid moet verklaar en finansiël daartoe in staat gestel moet word om materiaal op die vir hulle aangeduide terreine te versamel.

ONDERSTEUNING VAN OWERHEDE

Vir so 'n onderneming is in die eerste plek die hulp en entoesiasme van bibliotekarisse onontbeerlik. Ek kan egter nie sien dat ons enigsins sal vorder as ons nie die steun, die samewerking en die goedkeuring het nie van die inrigtings of liggame waaraan ons biblioteke verbind is, en wat ons van finansiële middele voorsien. Hoe gaan ons dit verkry?

Voor hierdie vraag het die Komitee by herhaling te staan gekom by die behandeling van die verskillende aspekte van biblioteekkoöperasie.

Die enigste oplossing waartoe ons kon kom, is die voorgestelde Nasionale Konferensie oor Biblioteekaangeleenthede, wat behalwe deur bibliotekarisse bygewoon moet word deur verteenwoordigers van die verskillende belanghebbende biblioteekowerhede, soos deur mn. Robinson aan u gestel. By so 'n geleentheid kan ons die dringendheid van die hele saak van deeglik beplande biblioteekkoöperasie in al sy aspekte en die implikasies daarvan pertinent onder hierdie persone se aandag bring, hulle belangstelling en simpatie daarvoor opwek en hulle medewerking verseker, waarsonder ons beste pogings in 'n hoë mate tot woorde gedoem is.

Twee-en-dertig jaar gelede het die besoek van twee Carnegie-gaste, mnre. S. A. Pitt en M. J. Ferguson, sy kulminasie gevind in 'n Nasionale Biblioteekkonferensie wat te Bloemfontein gehou is en wat as stimulus gedien het vir ons hele biblioteekontwikkeling tot vandag. Soos uit die voordragte blyk, het ons nou die stadium bereik waar 'n tweede Nasionale Konferensie onontbeerlik is nie slegs vir die *beplanning* maar vir die *uitvoer* van ons beplande biblioteekontwikkeling in die toekoms. Indien u daartoe besluit, sal hierdie Konferensie van 1960 'n belangrike gebeurtenis in die biblioteekgeskiedenis van Suid-Afrika wees.

BOOK REVIEW

SABN: *Suid-Afrikaanse nasionale bibliografie: South African national bibliography*. 1959. Staatsbiblioteek, Pretoria.

The decision to publish a classified arrangement of the South African copyright publications received by the State Library was sound and commendable.

Originally, from 1933 to 1937, the Library issued typed — and from 1938 onwards mimeographed — alphabetical author lists of its copyright acquisitions and a separate "List of Periodicals currently received in terms of Act no. 9 of 1916". These lists have been replaced since the beginning of 1960 by quarterly issues, which include the lists of periodicals referred to, and will henceforth presumably be cumulated in an annual volume such as the one under review.

In the words of the Director of the Library in his introduction: "It is our aim to issue as complete a bibliography as possible of all printed material published in the Union of South Africa, regardless of format, e.g. pamphlets, brochures, maps, etc."

The arrangement is according to the main classes and divisions of the Dewey Decimal Classification, with alphabetical author sequence under each subject grouping. African languages have been arranged at 490 in alphabetical order of the language in which the work has been written.

The overall impression made by the Bibliography is very favourable. In the first place it deserves to be praised for simply being what it is — a useful reference tool greatly improved by proper arrangement. Secondly, there is much to be said for the general lay-out and presentation. Each page is divided into two columns of entries; subject headings in both official languages are prominently displayed in large print, and main entry words stand out well in bold type which is intelligently used also in the table of contents for the ten main Dewey subject divisions.

Other details of entry are those usually given on main library catalogue cards: title and sub-title, full imprint and collation and where necessary, series and contents notes. The price of each item is added where known and each is supplied with the appropriate Dewey class number.

The author and title index has main entry words printed in bold type, except in the case of joint authorship, where a "see" reference is made in bold type from the secondary author to the main author. The index is followed by an alphabetical list of publishers and their addresses.

The text is refreshingly uncluttered by abbreviations, of which there are only two of importance besides those universally used in library cataloguing: (J.) preceding any

(continued on page 108)

THE I.F.L.A. INTERNATIONAL CONFERENCE ON CATALOGUING PRINCIPLES, 1961

THE INTERNATIONAL Conference on Cataloguing Principles will be held at Unesco House in Paris, probably from 9—18 October, 1961. The Council on Library Resources, Inc., has made a grant of \$95,420 to the International Federation of Library Associations towards the cost of organizing this Conference, and a representative Organizing Committee under the Secretaryship of Mr. A. H. Chaplin of the British Museum has been at work, with headquarters at the National Central Library in London, since the beginning of 1960.

The Organizing Committee has decided that representation at the Conference should be mainly on a national basis, and the South African Library Association was approached some months ago with a view to the formation of a national working group for South Africa, similar to those already formed in a number of other countries. Mr. R. Musiker, Chief Cataloguer of the Johannesburg Public Library, was subsequently appointed by the Council of the S.A.L.A. to undertake the preliminary work in connection with South African representation at the Conference, and at the Annual Conference of the Association held in Bloemfontein in September 1960 the following were appointed to act as the South African National Committee: Miss E. Hartmann, Senior Lecturer in Librarianship, University of South Africa (Convenor); Mr. H. J. Aschenborn, Deputy-Director, State Library, Pretoria; Dr. P. C. Coetzee, Senior Lecturer in Librarianship, University of Pretoria; Miss J. Greijbe, Head of the Library Division, C.S.I.R.; Mr. R. Musiker of the J.P.L.; Mrs. J. C. van Rooy, Lecturer in Librarianship at the University of Potchefstroom; and Mr. D. H. Varley, Chief Librarian, South African Public Library, Cape Town.

The first task of the Organizing Committee has been to make a collection of codes, books and papers on cataloguing topics from the participating countries, and according to the October, 1960, *Bulletin* issued by the

Committee, 36 codes from 22 countries have already been received. Other matters on which preliminary information was sought were: the treatment of compound names, and definitions of technical terms used in cataloguing rules. A provisional English list of suggested definitions of concepts necessary to the discussion of cataloguing principles has been sent to representatives, and in return they have been asked to submit lists of definitions of cataloguing terms in the language of their country.

A number of working papers are being undertaken, of which the following have already been reported in the *Bulletin*. These will be distributed early in 1961 for consideration and comment by members of the national working groups, and on the basis of these working papers and the observations received, the final documents will be prepared by the Organizing Committee, to be circulated in July 1961 for discussion at the Conference itself three months later.

Working papers

1. Relation between cataloguing principles and principles applicable to other forms of bibliographical work (Andrew Osborn).
2. Function of the main entry (Seymour Lubitzky, Eva Verona and L. J. Jolley).
3. Corporate authorship (V. A. Vasilevskaya and Suzanna Honoré).
4. Multiple authorship (Hellmut Braun).
5. Entry of anonymous works under standard or form titles (Roger Pierrot).
6. Choice of entry for authors whose names vary (Pavle Kalan).
7. Treatment of Indic names (Benoyendra Sengupta).
8. Treatment of Arabic names (Mahmud Sheniti).
9. Cataloguing terminology in Spanish speaking countries of Latin America (Emma Linares).

10. Treatment of Portuguese and Brazilian names (Maria Luisa Monteiro da Cunha).
11. Treatment of Hebrew names and title entry for Hebrew books (R. Edelmann).
12. Cataloguing of liturgies and religious texts in the alphabetical catalogue (Ruth Eisenhart).
13. Problems of the cataloguing of serial publications (Paul S. Dunkin).

So far as the South African National Committee is concerned, a questionnaire concerning cataloguing procedures has been compiled and is being circulated to the main libraries and library services in the country, and it is hoped to convene a meeting of the Committee early in 1961 to discuss matters of particular interest to South African librarians. Suggestions or queries from any member of the profession should be addressed to Mr. R. Musiker, Public Library, Market Square, Johannesburg.

NORME VIR DIE AFRIKAANSE KINDERBOEK

(Opgestel deur die betrokke komitee en goedgekeur deur die S.A. Biblioteekkongres in Bloemfontein, September 1960, gehou)

(Ouderdomsgroep: 12 jaar en jonger)

1. OORSPRONKLIKE WERKE

A. Die skrywersbenadering

1. Die werk sal getuig van 'n skeppende verbeeldingrykheid by die skrywer.
2. Die werk sal uit die kind se omgewing sy gedagtes, ervaring en gevoelslewe spruit. Blyke van 'n grootmenshouding teenoor die kind, of van 'n blote weergawe van die volwassene se herinnerings- en ervaringslewe in inhoud en styl is vreemd aan die aard van die goeie kinderboek.
3. Die werk sal die kind se verbeelding stimuleer, sy kennis uitbrei en sy gedagte-, gevoels- en ervaringslewe verbreed en ontwikkel.

B. Tema en strekking

1. Die verbeeldingswerk

- (a) Die behandeling van die tema sal oorspronklik wees.
- (b) Die verhaal sal opgebou wees om 'n sterk tema met 'n natuurlike klimaks en 'n bevredigende afronding.

(c) Die verhaal sal 'n getroue weergawe van die werklikheid bied. (Die fantasieverhaal, waarin geen aanspraak op lewensgetrouheid gemaak word nie, is vanselfsprekend nie aan hierdie vereiste verbonde nie. So 'n verhaal sal egter logies en konsekwent wees in sy temabehandeling en sal tot die kind se verbeelding en wondervermoë spreek).

(d) Die agtergrond van die verhaal sal oortuigend geskets wees, met alle gegewens noukeurig en in perspektief weergegee.

(e) Die verhaal sal gegrond wees op 'n natuurlike sin vir waardes en nie ooglopend didakties wees nie.

(f) Die verhaal sal altyd boeiend vir die kind wees. Na gelang van die aard van die werk sal behandeling en opwinding in mindere of meerdere mate voorkom, maar sensasie sal vermy word.

(g) Die karakters sal lewe.

(h) Personifikasie waardeur diere, plante of dinge hul ware identiteit verloor, sal vermy word.

- (i) Vervolgwerke sal saamgestel wees uit afgeronde verhaaleenhede wat elk afsonderlik lesenswaardig is. Voorsiening sal gemaak word vir karakterontwikkeling en tydsverloop.

2. Die feiteboek

- (a) Die gegewens sal volkome juis wees en met die tyd tred hou.
- (b) Die materiaal sal gekeur en aangebied word met inagneming van die begripsvermoë en die kennisvlak van die kind vir wie die boek geskryf is.
- (c) Die boek sal 'n inhoudsopgawe en 'n volledige en noukeurige onderwerpsregister insluit.

C. Taal en stelwyse

1. Geen beperking sal op die keuse van vorm gelê word nie. Die werk sal òf in prosa òf in dig- of dramavorm geskryf wees.
2. Die werk sal leesbaar wees en die kind se belangstelling gaande hou. Die skrywer sal sy gedagtes vertolk in sensitiewe en oortuigende taal.
3. Die woordeskat en stelwyse sal in ooreenstemming wees met die ouderdom van die kind vir wie die werk geskryf is, maar sal nietemin bydra tot die ontwikkeling van die leser se taalvermoë.
4. Die werk sal van hoogstaande literêre peil wees en die leser se smaak vir goeie letterkunde bevorder.
5. Die taal sal keurig versorg en die styl gepas wees.
6. Plat woorde sal so min moontlik in die kinderboek voorkom, terwyl growwe taal geheel-en-al (selfs in verhaaldialoog) vermy sal word.

D. Illustrasies

1. Die illustrasies sal beantwoord aan die standaardvereistes van kunsontwerp en kleurgebruik.
2. Die illustrasies sal by die teks aansluit.

3. Illustrasies sal gewoonlik 'n integrale deel uitmaak van die kinderboek. Enkele volblad-illustrasies is wenslik. Hoe jonger die kind vir wie die boek bedoel is, hoe meer illustrasies sal voorkom en hoe groter sal hulle wees.

E. Boekproduksie

- (a) *Druk*: die lettertipe sal leesbaar en groot genoeg wees om aan te pas by die ouderdomsgroep van die kind vir wie die boek bedoel word.
- (b) *Papier* van 'n hoë gehalte sal gebruik word.
- (c) *Spasiëring*: ruim kantlyne en genoegsame spasie tussen letters en reëls sal die teks mooier laat vertoon en leesbaarheid bevorder. Die linkerkantlyn sal by voorkeur ongebroke bewaar word en onder geen omstandighede sal 'n reël deur 'n illustrasie verdeel word nie.
- (d) Die boek sal skutblaaie bevat waarop geen drukwerk of kaarte sal verskyn nie.
- (e) *Band*: die boek sal stewig en in 'n sterk band ingebind wees. Die katernes sal met linne gestrook en genaai wees, en nie vasgeklam nie.
- (f) *Bibliografiese gegewens*: Die name van die skrywer en die illustreerder (met inbegrip van voorname of voorletters) sal noukeurig en volledig op die titelbladsy verstrek word. Redakteurs, bewerkers en samestellers sal ook daar vermeld word in gevalle waar hulle 'n aandeel in die totstandkoming van die boek het. Die uitgewersdatum sal òf op die titelbladsy òf op die keersy verskyn.

2. VERTALINGS EN BEWERKINGS:

- A. Al die beginsels wat in paragrafe A-D hierbo vasgelê word, is ook van toepassing op hierdie afdeling.
- B. 'n Boek wat met die oog op vertaling of bewerking in Afrikaans gekeur word, sal in tema, tekstuur en materiaal geskik wees vir Suid-Afrikaanse

- kinders van die ouderdomsgroepe vir wie dit oorspronklik geskryf is.
- C. Die Afrikaanse weergawe sal die gees en stelwyse van die oorspronklike werk getrou navolg.

- D. In gevalle waar die illustrasies van die oorspronklike werk in die Afrikaanse weergawe opgeneem word, sal daar noukeurig gelet word op korrelering tussen teks en grafiese voorstelling.

DIE NOODSAAKLIKHEID VAN LEES EN DIE BEVORDERING DAARVAN BY LEERLINGE*

deur

DR. J. L. DU PLOOY

Inspekteur van Skole, Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap

LEES BRING DIE MENS TOT 'N EIE WAARDEBESEF

ONDER leiding van die onderwysers leer die kinders al baie gou om tussen die goeie en die slegte boek te onderskei, tussen die opheffende en die neerhalende artikel, tussen die voordelige en die nadelige, tussen wat vuil en skoon is. Lees wat reg beoefen word, leer diskrimineer. Nulton in sy artikel: „Reading make the child full” skrywe:

„Children learn that some books are to be tasted, others to be swallowed, and some few to be chewed and digested. Some they gulp. Yes, reading maketh a full man! It maketh a full child, when he is allowed to choose his own books, read for his own purposes, chew and digest for his own growth. Herein lies some of the value of this way of teaching the child to read.”

HOE OM LEESLUS OP TE WEK

U grootste probleem is natuurlik hoe om die leeslus van die leerlinge op te wek.

En dit is werklik 'n groot probleem. U moet leerlinge onderrig wat moontlik al so veel emosionele skokke in hulle klein lewensjies ondergaan het, wat deur slegsê en vernederings so laag in hulle besef van hulle

eie moontlikhede gesink het, dat hulle geestelik verlam is, ander leerlinge is tuis na skool so besig gehou deur praktiese lewenseise van die ouers, dat alle leeslus gedood en vernietig is. 'n Derde groep het op skool geen vordering op leesgebied kon maak nie, omdat hulle ouers hulle voor hulle skoolloopbaan t.o.v. van hulle verbeeldings en/of intellektuele lewe so verwaarloos het, dat hulle onryp was om die tegniek betyds te bemeester.

Hierdie groep leerlinge wat m.i. al groter in getal word, word dwarsdeur hulle skoollewe in die wiede gery omdat hulle nie goed kan lees nie. En is hulle eenmaal agter en besef hulle dat hulle maats of hulle meesters op hulle neersien, dan is hulle die kos vir spesiale klasse waaraan 'n stigma klewe. En hierdie stigma bly aan hulle in die skool en daarna in die arbeidsmark klewe.

Hierdie nie-lesers skep die grootste probleem en is 'n uitdaging vir die onderwyser.

Maar kom laat ons by die onderwyser begin. Ons is alte veel geneig om die probleem van die nie-lesers of swak lesers aan die adres van ander te rig. Ons verskuiwe die probleem en weier om dit persoonlik te maak. Ons lê klem op die verwaarloosde

* Vervolg van S.A.B. 28(2), 43-48, Okt. 1960.

kind. Maar ons laat na om die hand in eie boesem te steek.

As u belangstelling in lees wil opwek, moet u self die voorbeeld stel. Daarby kom niemand verby nie. Al u ander redes waarom u dit nalaat, gaan nie op nie. Dit is die lewende voorbeeld wat hier belangrik is. As alle ander onderwysfaktore gefaal het, bly lees nog die een wat bo almal uittroon as die faktor wat nooit kan faal indien dit reg beoefen word nie.

Van u gesindheid teenoor die boek, van u leiding, van u liefde daarvoor en van u direkte kennis omtrent die nuutste en die beste op literatuurgebied, hang alle belangstelling van die leerling onder u sorg af.

Die onderwyser wat die leesgewoonte wil aanwakker, moet self die gewoonte beoefen. Die leerlinge sal diep onder die indruk van u gewoonte kom en hulle sal en moet noodwendig in u voetspore volg. Die vuur en ywer wat in u brand, moet hulle verwarm. U entoesiasme en gloed moet hulle in die dampkring van geesdrif bring.

Die ontwikkeling van die leesgewoonte vereis 'n onderwyser wat oortuigend bewys kan lewer van sy eie leesgewoonte. Die leerlinge sal die voorbeeldige onderwyser in hierdie verband navolg en nooit in die steek laat nie.

Daar is nou ander metodes wat u kan aanwend om leeslus te prikkel:

(a) *Die meeste leerlinge is nuuskierig.*

Dis 'n inherente eienskap. Die onderwyser behoort gedurende die week die leerlinge se nuuskierigheid vir ten minste twee boeke op te wek, deur bv. stukke daaruit voor te lees, of deur mee te deel waarom hulle interessant is. Die opwekking van belangstelling geskied alleen as die onderwyser die inhoud van die boeke onder die knie het. Daarby moet die onderwyser kennis omtrent die inhoud van die nuutste boeke op die mark dra.

Die hoofsaak is dat die leerlinge intellektueel geprikkel sal word, veral as hulle effens intelligent is. Elke mens met 'n normale verstand wil intellektuele bevrediging deur lees verkry. As die leesstof egter 'n groot mate van inspanning vereis, omdat talle woorde onbekend is, sal die lees-

handeling futiel wees. Hoe meer assimileerbaar die leesstof, hoe meer sal 'n persoon gedwing word om te lees omdat intellektuele nuuskierigheid geen paal of perke ken nie.

(b) *Stel 'n leesdoel voorop.*

Om die belangrikheid van lees te beklemtoon, bring die leerlinge onder die besef van die praktiese waarde daarvan en dat hulle die doel van die hele aangeleentheid terdeë besef. Ek wil beweer dat die meeste leerlinge die leesdoel, behalwe dat dit eintlik om die verhaal gaan, nie weet nie. Daarom dat hulle daarin dan nie belangstel nie.

(c) *As u voel dat u in u eie voorbeeldstelling geen hond haaraf maak nie, moet u effens vasstel of die ouers tuis 'n leesvoorbeeld stel.* Hulle moet die skool deur hulle eie voorbeeld help. Die beste lees prikkel vir die kind is die ouer se leesgewoonte, om alles wat hulle lees, met die kinders te bespreek of om sekere boeke voor te lees en om na mekaar se voorlesings te luister. Dis op grond van hierdie belangstelling en geestesaktiwiteit dat permanente leesgewoontes by kinders gewek kan word.

Die belangstelling van kinders begin eintlik by die stories wat die moeder vir die kleinspan vertel, by die aankoop van klein-kinderboeke en die opbou van elke kind se biblioteek tuis. Dit bring mee dat die lees van boeke eintlik so natuurlik soos die asemhaling van die mens verloop. Dit hou hulle belangstelling gaande, selfs wanneer hulle die skool betree en daar kennis met die skoolbiblioteek maak. Dan het boeke werklik hulle vriende geword. Die gesinsagtergrond speel dus 'n belangrike rol in die leesaktiwiteite en leesbelangstellings van leerlinge. Daarom dat die samewerking tussen skool en huis ten opsigte hiervan van die beste behoort te wees. Huis en skool moet permanente leesgewoontes help kweek. Dit is 'n noodsaaklike vereiste vir die geestelike welsyn van die individu.

Daar is niks so wonderlik en so opwindend as kinders en boeke bymekaar te bring nie. Ouers het hier die beste geleentheid om hierdie besondere vriendskap op te bou, aangesien ouers baie belangrike

mense is. Wat moeder of vader sê, is hoofsaak in die lewe.

(d) *Belangstelling is vir alles nodig wat geleer moet word.*

Dit geld vir alle vakke maar veral vir lees. Dit is 'n *sine qua non*. Nou wil iemand tog verduidelik dat die kinders geen belangstelling in lees toon nie. Gestel dit is waar. Dan is daar slegs hierdie uitweg: ons moet vir hulle kinderverhale wat hulle heelwaarskynlik nooit gelees het nie en waarvan hulle in hulle kleinkinderperiode niks meegedeel is nie, in die hand stop. Dan moet die skool tog die gaping oorbrug en iewers op 'n vaste fondament begin. En hierdie fondament is die begin: wolf- en jakkalsstories. Hulle moet dus eers met melkkos gevoer word, voordat vaste spyse voorgehou word. As hulle ooit gedwing moet word om die vaste spyse te verorber, is dit geen wonder as hulle belangstelling geheel en al afstomp nie.

Die nie-leser moet onderaan die leesleer begin. Hy moet trapsgewyse opklim tot die hoëre dinge, die geestelik-verheffende.

Onthou, die voorlees van verhale, selfs in die hoër skole, is die grondslag van literêre genot. Die meeste onderwysers sal dink dat so 'n handeling dáár uit die bose is. En tog sal u uitvind dat dit die ou, ou stories is wat die grootste aantreklikheid besit. Hulle ontlok die beste reaksies by die leerlinge.

In die meeste skole is die doel van lees ongelukkig meer meganies as geestelikvoedend. Die aandag word teveel op die leestegniek toegespits i.p.v. op die beheer van die taal en styl, en nie hoofsaaklik om die genot daarvan nie. As genot bykom, is dit natuurlik om die bestudering van die inhoud, die emosionele inhoud daarvan. Waar voorgeskrewe werke behandel word, gaan dit natuurlik om die bestudering van die inhoud, die taal en styl, en nie hoofsaaklik om die genot daarvan nie. As genot bykom, is dit 'n indirekte uitvloeisel daarvan.

Daarom dat ons pleit vir tenminste een periode vir hierdie soort lees: lees waarby genot betrokke is. Daar bestaan 'n groot behoefte aan slegs een periode op skool waartydens letterkundige genot voorrang kan geniet.

As u in die voorgeskrewe werke op die sogenaamde oninteressante bladsye kom, waarom dan die leerlinge se belangstelling daarmee doodmaak? Is die woestyn dan 'n aangename plek om te vertoef? Daardie bladsye behoort deur die onderwyser saamgevat te word i.p.v. om die klas daarmee te verveel.

(e) Wie van u het al daaraan gedink om die leerlinge self te raadpleeg oor watter boeke hulle graag wil lees? Gewoonlik moet die kinders die boeke lees wat deur die volwassenes vir hulle gekeur en aangekoop word. Dit is werklik nodig dat die leerlinge gevra word om elkeen sy/haar leeslys van interessante boeke saam te stel. Stads- en dorpsbiblioteke behoort aparte kinderafdelings te hê. Stel 'n komitee van leerlinge saam wat gedurende 'n sekere jaar leeslyste moet opstel van boeke wat hulle maats geïnteresseer het. Laat hulle in korrespondensie tree met kinders in ander skole in die land om te verneem watter boeke hulle geïnteresseer het.

(f) Die radio speel deesdae 'n magtige rol in die lewe van oud en jonk. Statistiek bewys dat die leerlinge in die V.S.A. gemiddeld 3 uur per dag voor die radio deurbring. Inluister na die radio het hulle vernaamste vorm van genot en informasie geword.

Ons weet nou dat leesgereedheid van die huislike agtergrond afhang. Die radio kan in die aanwakkering van leeslus 'n groot hulpmiddel vir die onderwyser wees.

Daar is vasgestel dat gedramatiseerde lees oor die radio definitief leeslus aanwakker. Om na verhale in verband met kinders van ander lande te luister, stimuleer die kinders om die boeke oor die lande self te lees. Die voorlesers of vertellers hou altyd lyste boeke voor wat van besondere belang vir die kinders van alle ouderdomme is. Die radio wat sodanig ingeskakel word in die skoolprogram lewer 'n positiewe bydrae tot die bestudering van die oorspronklike werke.

Maar die skoolradioprogram kan nie die hele taak volbring nie. Die onderwysers moet die leerlinge vir die radioprogramme voorberei en hulle geestelik daarvoor reg instel. Dan eers kan hulle die praatjie benut. Dit kan alleen gedoen word wanneer die pro-

gramme lank vooruit aangekondig word, sodat die onderwysers presies weet waarvoor hulle die leerlinge moet voorberei.

Die groot taak van die onderwyser is om luistergewoontes by leerlinge te help kweek. Maar dan moet wat gehoor is, gevisualiseer kan word. Dit moet opgevolg word deur besprekings, anders bly die kennis konkreet-aanskoulik staan, sonder dat dit tot geestelike eiendom verwerk en opgeneem is. Klasbesprekings sal 'n baie vername afdeling van die stelsel wees waar radio-praatjies oor gedramatiseerde werke, die voordrag van poësie en die voorlees van verhale in die skoolprogram intree.

Op hierdie gebied sal in die nabye toekoms 'n noue samewerking tussen onderwysers, omroepers en bibliotekarisse moet

bestaan. Dit sal ook in ons land noodsaaklik word om van die skoolradioprogram op 'n nasionale grondslag gebruik te maak. Die radio sal ook as hulpmiddel gebruik moet word om leeslus aan te wakker. Ons sal dit op die duur nie kan ontduik nie. In die beplanning van radiopraatjies kan die bibliotekaris en die onderwyser die praatjies opstel en aan die omroeper voorlê. Die omroeper sal weer met die beste voordragkunstenars van die land skakel om die werk uit te saai. So word die radio deesdae 'n onontbeerlike instrument vir algemene informasie en kommunikasie in die lewe van enkelinge en volke, veral in hulle nasionale opvoedingsprogramme.

(Slot)

DIE AFDELING VIR SPESIALE BIBLIOTEKE

deur

R. B. ZAAIMAN

Bibliotekaris, Yskor, Pretoria

NA VELE JARE se voorbereidende werk is op die jongste konferensie besluit om 'n landswye afdeling vir spesiale biblioteke te stig. Spesiale biblioteekwerk is egter nog onbekend in ons land en daar heers miskien 'n mate van onsekerheid onder bibliotekarisse oor wat so 'n afdeling beoog, en of sy bestaan werklik geregverdig is.

Die aard en probleme van spesiale biblioteekwerk is so verskillend van dié van openbare en universiteitsbiblioteke, en daar is so min volwaardige spesiale biblioteke in die land om dit te staaf, dat dit maar moeilik gaan om die verskil aan die verstand van openbare en universiteitsbibliotekarisse te bring.

Die kern daarvan lê in die soort diens wat spesiale biblioteke lewer. Hul plig is om *inligting* vinnig te verskaf.

In alle biblioteke word 'n mate van naslaanwerk gedoen, maar openbare en universiteitsbiblioteke is hoofsaaklik ingerig om spesifieke boeke en ander materiaal op aanvraag te verskaf. In die naslaanwerk

wat hulle doen word meestal slegs die korrekte bronne aan die soeker verskaf waarin hy self die verlangde inligting moet vind. Aktiewe hulp in die vind van presiese inligting is maar 'n baie ondergeskikte deeltjie van hul werk as dit gemeet word aan hul totale personeel en voorraad.

VERSKILLE

Spesiale biblioteke verskil in hul wese van 'n algemene naslaandiens omdat hulle geheelal daarop ingestel is om inligting te hanteer. Bepaalde inligting eerder as publikasies moet aan die navraer verskaf word, en gou ook. Die gebruiker is dikwels 'n tegnoloog of wetenskaplike wat verantwoordelik is vir 'n bepaalde deel van sy onderneming se produksie, of hy vorm deel van die algemene bestuur. In albei gevalle is sy werk, en nie navorsing nie, die belangrikste faktor. Hy het selde tyd om 'n klompie boeke, tydskrifte of verslae deur te werk. Hy wil inligting hê wat hy onmiddellik kan

gebruik, en wil dit binne 'n dag of twee, of selfs binne 'n paar uur, op sy lessenaar hê.

Die spesiale bibliotekaris moet dus sy onderneming se spesialis op inligting wees. Dit is sy plig om op hoogte te bly van alle belangrike nuwe inligting wat gepubliseer word, en te sorg dat dit onverwyld onder die aandag kom van amptenare wat daarby belang het. Om dit te kan doen, moet hy gedurig kennis dra van die samestelling van sy onderneming, en op hoogte bly van die ontstaan van nuwe belangstellings. Hy moet ook 'n redelike grondige kennis hê van die kennisgebiede waarbinne sy onderneming beweeg — en by 'n groot moderne maatskappy is dit legio. Daar sal dus op sy personeel spesialiste wees wat gebruikers op 'n deskundige wyse kan bedien.

'n Spesiale biblioteek kan gevolglik net 'n biblioteek genoem word in so verre dit boeke, tydskrifte en ander drukwerk gebruik as grondstof vir sy werklike diens. Die naam „spesiale biblioteek” maak dan ook dikwels plek vir 'n meer beskrywende titel soos inligtingsdiens of intelligensiediens.

Hierdie gespesialiseerde soort diens bring baie moeilikhede mee wat ander biblioteke in geringe mate raak of onbekend is aan hulle.

ORGANISASIE VAN INLIGTING

Die organisasie van 'n oorweldigende stroom inligting is die spesiale bibliotekaris se gewone dagtaak, en een van sy grootste probleme. Hy moet in groot detail indekseer om enige stukkie inligting onmiddellik te kan terugvind, want die gebruikers van die spesiale biblioteek is spesialiste wat dikwels net een feitjie wil vind in die sondvloed van inligting oor hul onderwerp. Onder die druk van die massa inligting en die gespesialiseerde behoeftes van die gebruikers, is die bestaande klassifikasie- en katalogiseringsstelsels besig om in duie te stort. Dit is 'n probleem wat algemene biblioteke nog skaars raak. In spesiale biblioteke is die vraagstuk egter so dringend dat baie vakgebiede al gedek word deur indekseringsstelsels wat opgestel is deur deskundiges wat buite enige biblioteekverband opgetree het. Tensy bib-

liotekarisse hier 'n nuttige bydrae kan lewer, is dit natuurlik reg dat hulle oor die hoof gesien word — en hoeveel het die kennis om 'n bydrae te kan maak.

LEESGEWOONTES

Dan is daar die probleem van die lees- en inligtingsgewoontes van wetenskaplikes en tegnoloë. Navorsing hieroor het ontnugterende resultate gelewer. Dit lyk asof net 25% van hulle gereelde gebruikers is van die bibliotekaris se gekoesterde referaatjoernale. Dit is ook 'n feit dat hulle liever by mekaar raad vra as om leesstof te raadpleeg. Soms is daar 'n algehele gebrek aan stelselmatigheid by die verkryging van inligtings, soos geopenbaar deur 'n opname wat die Britse Department of Scientific and Industrial Research onder tegnoloë in die elektriese bedryf gemaak het. 29% van die ondervraagdes het gedurende die voorafgaande 12 maande geen artikel van nut in 'n tydskrif gekry nie. 41% het bloot per toeval 'n nuttige artikel raakgeloop, en net 30% is deur iemand of iets na 'n nuttige artikel verwys. Dit laat 'n mens die tyd- en geldbesparende voordeel van 'n goed georganiseerde en gebruikte diens besef. Daar is egter heelwat sendingwerk nodig net om jou gebruikers daarvan te oortuig dat jy die lewe vir hulle makliker kan maak.

DIE PADDA EN HASIE

In Suid-Afrika is die inligtingsdiens wat aan tegniese en nywerheidsinstellings gelewer word, met uitsonderinge, so wanhopig-ontoereikend, en is die behoefte aan flink diens so groot, dat spesiale bibliotekarisse met die stigting van hul afdeling opgetree het soos die padda in die fabel. U sal onthou dat 'n hasie een oggend met die pad af gespring het, toe hy skielik 'n stem hoor wat roep:

„Help! Help!”

Hy kyk rond en sien 'n diep hoofspoor wat in die modder getrap is deur 'n koei. Onder in die spoor sit 'n padda.

„Hoekom roep jy?” vra Hasie.

„Ek sit hier en kan nie uitkom nie”, antwoord Padda.

Hasie sê toe dat hy haastig is, maar hy sal die middag terugkom en Padda uithelp.

Die middag toe Hasie weer daar kom, sien hy Padda spring buite rond.

„En toe, hoe het jy uitgekom?” vra hy.

„Ja, sien,” sê Padda, „daar het 'n slang in die spoor ingeseil en toe moes ek uit.”

Die nood is aan die man, en die spesiale bibliotekaris verag veel van hul afdeling. Hulle wil dit gebruik om die standaard van hul diens te verbeter, en nyweraars en sake-manne bewus te maak van die regte gebruik van inligtingsbiblioteke. Hierdie twee doelstellings gaan saam, want as daar nie goeie diens gelewer word nie, sal geen besige man sy tyd in die biblioteek mors nie.

Die afdeling moet dus die huidige spesiale bibliotekaris help met raad en bystand om hul eie prestasiepeil op te stoot. Ook moet goeie gekwalifiseerde personeel na hierdie soort werk getrek word. Dit kan miskien gedoen word deur bibliotekaris en studente bewus te maak van die uitdaging van hierdie lewenskragtige nuwe biblioteekrigting wat nou staan op 'n afspringpunt die onbeperkte toekoms in. Met ondernemingsgees en deeglike onderlegdheid kan hulle aansien in hul firmas verwerf. Sakemanne en nyweraars is ingestel om 'n voordelige diens raak te sien en te benut.

MONDSTUK

Binne die Biblioteekvereniging, en ook na buite, sal die afdeling moet dien as mondstuk van die spesiale biblioteke. Hulle het groot belang by biblioteek-ontwikkelings in die land, maar het sover geen gesamentlike stem gehad om mee te spreek nie. En die bewuswording van hul behoeftes vereis dat hul stem gehoor moet word op die Biblioteekvereniging se konferensies, in sy tydskrifte en by die opstel van sy leerplanne. Na buite, by wetenskaplike, nywerheids- en handelsgeleenthede, en in die toepaslike tydskrifte moet die spesiale biblioteke sterk hul dienste onder die aandag bring.

Ons word bemoedig deur die feit dat die verenigings vir spesiale biblioteke in die buiteland die stimulans agter die hoë standaard van spesiale biblioteke daar is. In Suid-Afrika het ons die stigting van 'n aparte vereniging vermy. Ons wil ook hê dat ander bibliotekaris die stigting van die afdeling moet sien, nie as 'n verbroekeling van die Biblioteekvereniging nie, maar as die noodsaaklike versterking van 'n nuwe en erg verwaarloosde sektor van die biblioteekopset.

RECENT SOUTH AFRICAN BOOKS IN ENGLISH

by

J. C. QUINTON

BIOGRAPHY

Ffoliott, Pamela and Croft, E. L. H. *One titan at a time: the story of John Paterson of Port Elizabeth, South Africa, and his times.* Timmins.

This is the story of a Scot who left his native Aberdeen at the age of nineteen to take up a position as school-master in Port Elizabeth. The book shows evidence of thorough research and is well-written. We

learn of this interesting and forceful personality whose activities ranged beyond his own profession to include also journalism, commerce, banking, municipal affairs and politics and of many other topics and personalities of historic interest, such as descriptions of Cape Town and Port Elizabeth, classic South African Supreme Court cases, the story of the Dutch colonists in the Eastern Province and details of the domestic life of Dr. John Philip. An important contribution to historical Africana.

Philipps, Thomas. *Philipps, 1820 settler: his letters*, ed. by Arthur Keppel-Jones in consultation with Philipp's great-granddaughter, E. K. Heathcote. Shuter and Shooter.

A thoroughly-documented piece of work and a contribution to historical Africana of undoubtedly great value. Letters and diaries, deeply interesting as they often are and important as sources of information, reference and fact, unfortunately, from the point of view of the general reader, sometimes suffer from the partial defect of unreadability. Yet, this very defect, which stems from the nature of the material, makes it possible for the reader to skip intelligently what is overbrief, discursive or merely dull. The same applies in this instance. There is abundant grain amongst the chaff, and only a little patience is required to extract it. An index would, however, have helped.

LITERATURE

Bloomhill, Greta. *The sacred drum: a collection of stories based on folklore of Central Africa*. Timmins.

These stories, drawn from the folklore of Matabeleland, Mashonaland and Northern Rhodesia, should have a wide appeal, particularly at the present time when interest in matters relating to Africa and Africans is running so high. They are indeed illuminating in respect of the African mind and African customs. Magic, witchcraft, superstition, taboos and prohibition, cruelty and bloodlust are revealed in all their mystery, beauty and horror.

Pohl, V. *Their secret ways: bushveld stories*. Oxford univ. press.

South African animal lore is guaranteed to warm the hearts of a certain body of readers whose love of country is in a large measure determined by their love of its wild life, especially in the knowledge that there are today so many hazards threatening its existence. These stories are not mere repetitions of what one has often read before,

as so often happens. The author writes engagingly and interestingly and succeeds in drawing his readers into the narrative. The animal and landscape illustrations by François Krige are strangely uneven in quality. A few of them are well below the best of which he is capable.

POLITICAL SCIENCE

Coetzee, G. A. *The Republic — a reasoned view*. Afrikaanse pers-boekhandel.

What impresses immediately about this work is the author's note of earnestness and sincerity. The style in parts is somewhat rough and there is an ever-present feeling of the book's having been too hurriedly written. Still, there is a certain appealing bluntness and virility about it. One senses too in this hurried pace a measure of frustration on the part of the writer, as though he wished here and there to say more but had to content himself with generalities. Despite these defects, the points raised are thought-provoking and the book is one of several recent contributions on political topics by South Africans who have responded to an urgent awareness of the country's difficulties and the need to bring to them some degree of illumination.

SPORT

Litchfield, E. *The Springbok story from the inside*. Timmins.

A leading sports writer, with plenty of inside information at his command, tries to satisfy that intense natural curiosity people have about celebrities, in this instance, of course, sporting celebrities. It is wonderful to have heroes, but so frustrating not really to know more about them as human beings. Mr. Litchfield's efforts to alleviate this curiosity are sure to be much appreciated by South Africans, old and young, who have always wanted to know what sort of "guys" Toweel, Locke, Player, Tayfield, etc. really are.

Medworth, C. O. *Battle of the giants.* Timmins.

A rugby coach for twenty years and himself a former Springbok and provincial player of some standing, the author has a great deal of interest, originality and importance to say about the recent All Black tour of South Africa. This is no mere dry match-for-match account, for the writer skilfully blends incisive analysis and critical comment with the gift for interpreting the human side of the story.

Parker, A. C. *The All Blacks juggernaut in South Africa.* Tafelberg-uitgewers.

Apart from describing the matches of the recent much-publicized All Black tour of this country, the author gives a pen sketch of each player, discusses questions in connection with the rugby policy of the respective countries, and deals with the vexed question of the controversy concerning the admission of Maori players into the All Black team, a delicate matter which came close to wrecking the tour before it had started. The book should be a good seller among rugby enthusiasts.

TOWN PLANNING

Floyd, T. B. *Town planning in South Africa.* Shuter and Shooter.

A comprehensive survey, embracing the history, present position and probable future of town planning in this country. The introduction impresses with its clear explanation of what town planning is and what it is not, wherein lies its scope, what it includes and what it excludes. One feels that even these three pages will be a revelation to those who might have had preconceived notions about the subject. The author is a realist who does not believe in grandiose, "magic" or naively imaginative schemes. He claims that the people responsible for the modern direction taken by planning in South Africa laid sound foundations, their policy having resulted in sober development which in its turn has had the happy effect of gaining both official and public support. The text is clearly set out and is amply illustrated with plates, diagrams and maps.

TRAVEL AND DESCRIPTION

Bensusan, A. D., ed. *South Africa: the land, the people.* *Suid-Afrika: die land, die mense.* Timmins.

The remarks made below about Mr. Bulpin's book on the scenery of the Cape Province apply equally to this one. Here the emphasis is even greater on variety, not only of scenery but of life, the social and scenic side by side. There are some really good shots of men, animals and events, of incidents during work and leisure in the everyday lives of the citizens of all races.

Bulpin, T. V. *The Cape Province: its scenery and people.* Timmins.

So many pictorial volumes depicting the natural and man-made attractions of South Africa, no matter how alluring or how good the photographs they contained, seem merely to have been reissues by different authors and publishers of the same old material differently arranged. In short, they were too stereotyped and unimaginative. The trend happily seems to be passing, though there is room for further improvement. Mr. Bulpin reaches out in the right direction. Though not uniformly good, his collection of photographs, some printed in colour, offers much that is fresh and arresting. There is variety here, and imaginativeness at work. Surely our country is rich enough in the one to provide ample stimulus for the other.

Filmer, H. J. and Jameson, Patricia. *Usutu! : a story about the early days of Swaziland.*

Central news agency.

This is the author's second book written in conjunction with a co-author, the first being *Reef of Fortune*, a biography of his father. He is busy writing a third to complete the trilogy. In this book he describes his own interesting and active life which was bound up with the histories of the Transvaal, Swaziland and Rhodesia. More particularly it is the description of his experiences as a farmer on the banks of the Usutu river seventeen miles from Bremersdorp, of his

life among the Swazis, pioneers and missionaries. There are glimpses of well-known figures in these pages, which pulsate with the spirit of adventure and are brimful of anecdote. The style is carefree, conversational and frank, the subject matter of consistent interest, particularly the stories related by the old induna Mhlobane and other natives. Charming little sketches, reminiscent of those in *Jock of the Bushveld*, illustrate the text, and there are a number of plates. The print is rather small.

Green, L. G. *Eight bells at Salamander.* Timmins.

A writer who publishes as consistently as Mr. Green and manages to retain his foothold somewhere high up on the ladder of best-selling authors, must indeed, to use a modern colloquial expression, "have something". The secret may well lie in his characteristic ability to present stories, anecdotes and facts fresh as fish from the sea, as are these tales of mystery and drama involving ships and the sea around the South African coast and the lonely islands in African waters.

Kirby, P. R. *The true story of the Grosvenor, East Indiaman, wrecked on the coast of Pondoland, South Africa, on 4 August, 1782.* Oxford univ. press.

At last what can be fairly claimed as the final word on the fascinating story of the Grosvenor is in the hands of the reading public. Professor Kirby has spent years of research on this single event in the annals

of sea tragedies, piecing together every scrap of information, which could help him construct an accurate account. In that he has succeeded resoundingly well, and as if this labour were not enough, he includes, as it were "for free" some background material on East Indiamen in general. There are a number of fine plates and a folded map showing routes taken by the castaways and by the first and second relief expedition.

Newton, Lily Marion. *Faraway sandy trails.* Afrikaanse pers-boekhandel.

The writer, who has travelled widely in South Africa and the Rhodesias, attempts to recreate in this set of reminiscences something of the wonder and the mystery of South West Africa, and to express her admiration of and gratitude towards its peoples of all races whom she knew and grew to love. The book has an easy if somewhat too casual style and should provide a couple of hours of pleasant leisure-reading for those who enjoy this type of literature.

Rosenthal, E., ed. *The story of Table mountain: the Table mountain aerial cableway official souvenir guide.* Fleisch.

A survey of the history and significant features of Table mountain, including little known facts. Of particular interest is the full-length quotation of General Smuts' famous 1923 speech. Mary Maytham Kidd has done a section on the mountain's flora. Besides numerous photographs there are line-drawings of wild flowers.

AFRIKAANSE LITERATUUR VAN DIE DERDE KWARTAAL VAN 1960

deur

D. L. EHLERS

LETTERKUNDE

Burgers, M. P. O. C. *Louis Leipoldt.* Nasionale boekhandel.

Die skrywer noem hierdie boek 'n studie in stofkeuse, -verwerking en -ontwikkeling. Eintlik is dit 'n psigo-analitiese ondersoek na sekere tema's in Leipoldt se werke. As

sodanig bevat dit heelwat biografiese interesanthede. Persoonlik egter, heg ek geen groot geloof aan 'n sielkundig-verklarende benadering van die letterkunde nie, want alhoewel dit ons kennis van die skrywer as mens kan verryk en ons kan vertel waarom hy 'n sekere lewenshouding ingeneem het, het dit nog maar min met die gehalte en verdienste van sy letterkundige werk te doen.

De Klerk, W. A. *Die soekende mens*. Nasionale boekhandel.

Onder bogenoemde algemene titel verskyn twee novelles in een band. Die eerste, *Lewendige sake*, is vlot vertel, maar laat die indruk dat dit vir 'n skrywer met De Klerk se bekwaamheid nie heeltemal geslaagd is nie. In die tweede, *Die dam*, kom die skrywer tot sy reg en gee hy ons 'n verhaal wat tot die beste behoort wat hy al geskryf het.

Krige, U. *Die ballade van die groot begeer en ander gedigte*. Balkema.

Na baie jare lewer Uys Krige met hierdie digbundel weer eens 'n stewige bydrae tot die Afrikaanse poësie. Meeste gedigte gaan oor die Bruinmense en hulle staan nie almal op dieselfde vlak nie. Baie raak-raak nog maar so aan die soom van ware poësie. Tog is daar 'n aantal goeie gedigte waaronder ek veral *Vignette* wil noem.

Opperman, D. J. *Astrak van die gedigte*. Nasionale boekhandel.

Ek weet nie waarom die digter nou al 'n bloemlesing uit sy gedigte maak nie. Hy is tog sekerlik nog lank nie uitgeskryf nie en aan die ander kant is elkeen van sy bestaande digbundels belangrik genoeg om afsonderlik deur liefhebbers van poësie gelees en herlees te word. Hoe dit ook al sy, hierdie bundel is belangrik omdat dit 'n paar gedigte bevat wat nog nie voorheen in boekvorm beskikbaar was nie en wat gelyk staan met die beste wat die digter voorheen geskryf het.

Pellissier, S. H. *Die kaskenades van Adriaan Roux en die kordaatstukke van Klein-Snel*. Van Schaik.

Adriaan Roux het werklik geleef en was 'n familiebetrekking van die skrywer. Met al sy grappe en kwaaijongstreke kan 'n mens hom bestempel as 'n Afrikaanse Uilspieël. Hy was 'n gebore grapmaker en swerwer en die skrywer vertel met klaarblyklike smaak van al die kaskenades. Klein-Snel was 'n Boesman en sy kordaatstukke vorm die laaste gedeelte van die boek.

Roux, A. P. *Die vlamme stad*. Tafelberg-uitgewers.

'n Aantal jare gelede het die skrywer 'n roman oor Karthago onder die titel *Die sterwende stad* die lig laat sien. Hierdie keer is hy met dieselfde onderwerp besig en dit is duidelik dat hy baie moeite gedoen het om goed op hoogte van sake te kom in verband met sy onderwerp. As roman staan hierdie boek nie agter by sy voorganger nie en daarom wens ek dit dieselfde sukses toe. Die boek behoort veral op skole van groot nut te wees want dit gee 'n goeie beeld van die geskiedenis van daardie tydperk.

Schutte, J. *Die Du Plooy van Soetmelksvlei*. Tafelberg-uitgewers.

Daar is seker maar min Afrikaanssprekendes wat nog nie die verhaal ken nie. Dit is twee keer as vervolghverhaal oor die radio uitgesaai. Daarna het dit in die naweekbyvoegsel van 'n bekende Afrikaanse dagblad verskyn. Nou verskyn dit ook in boekvorm. Wel, dit is nie 'n onaardige verhaal nie, maar om dit darem nou so deftig in boekvorm aan te bied asof dit 'n meesterstuk is, vind ek 'n bietjie onvanpás. 'n Mens moet darem 'n sin vir waardes handhaaf as jy by die lesers respek wil afdwing.

Smit, B. *Don Juan onder die Boere*. Human & Rousseau.

Die skrywer is lief om sterk vrouefigure uit te beeld. Daarvan getuig sy belowende *Moeder Hanna*. Ook in hierdie drama is dit die vroumense wat die arme Don Juan op die ou end mak maak. Die skrywer sien die avonture van sy Don Juan as 'n ontvlugting uit die oorheersende mag van die vrou. Tegnies is die drama egter nie heeltemal geslaagd nie.

Van Rensburg, J. P. J. *'n Oorsig van die Oud-Griekse letterkunde.* Stellenbosch, Universiteitsuitgewers.

'n Uitstekende boek vir almal wat wel in die Grieke belangstel, maar nie juis klasikus is nie. Die skrywer se opsomming van die geskrifte van die vernaamste Oud-Griekse dramaturge, digters, filosowe, historici en redenaars is duidelik en helder. Elke opgevoede leser behoort kennis te maak met hierdie oorsig van die kultuurbedrywighede van die bakermat van ons beskawing.

Vermaas, H. J. *Die perdedief.* Nasionale boekhandel.

Die skrywer het reeds bekendheid verworf met sy lewendige, dog sober geskrewe verhale. In hierdie spannende vertelling van die streke van 'n waaghalsige perdedief uit die tyd van die ou Suid-Afrikaanse Republiek, handhaaf hy weer eens die goeie standaard wat 'n mens van hom gewoon is.

GESKIEDENIS EN LEWENSBEKRYWING

Bosman, A. *'n Dankbare terugblik.* Van Schaik.

In hierdie dun boekie bewys die dogter van die welbekende dr. H. S. Bosman ons werklik 'n groot diens deur met groot piëteit die vernaamste feite uit die loopbaan van haar vader die lig te laat sien. Dr. H. S. Bosman het 'n baie belangrike rol gespeel in die geskiedenis van die Transvaal beide voor en na die Anglo-Boereoorlog en aangesien daar nog nie 'n volwaardige biografie oor hom verskyn het nie, verwelkom ons hierdie boekie van harte.

Kersauson de Pennendreff, R. de. *Ek en die vierkleur.* Afrikaanse pers.

Elkeen wat belangstel in die avontuurlike episodes van die Anglo-Boereoorlog, het seker al van Robert die Fransman gehoor. Wel, hier is hy nou in lewende lywe. In hierdie boek vertel hyself hoe hy op jeugdige ouderdom uit Frankryk vertrek het om by die Boere te kom aansluit. Sy ervarings as 'n vreemdeling onder die Boere en sy beskrywing van die veldslae waaraan hy deelgeneem het, lees interessant.

Muller, C. F. J. *Johannes Frederik Kirsten en die toestande aan die Kaap in 1795.* Universiteit van Suid-Afrika.

Toe die Engelse die Kaap in 1795 in besit geneem het, het 'n sekere Kirsten vir die bevelhebber 'n verslag in Engels opgestel oor die toestand van die Kolonie. In een van Theal se werke verskyn daar wel 'n weergawe van die verslag, maar dit bevat baie onjuisthede omdat dit deur iemand afgeskryf is wat nie 'n besef gehad het van geskiedkundige metodes nie. Prof. Muller het die geskrif weer onder oë geneem in Engeland en 'n juiste afskrif gemaak. Dit is ook baie interessant om te lees hoe hy te werk gegaan het om die identiteit van Kirsten vas te stel. So 'n bietjie historiese speurwerk, lees vir my soms net so spannend soos 'n intelligente riller.

Van Schoor, M. C. E. & Van Rooyen, J. J. *Republieke en republikeine.* Nasionale boekhandel.

Vir die eerste keer kry ons hier in een band 'n handige samevatting van die geskiedenis van die talle republieke wat reeds in Suid-Afrika ontstaan het en van die republikeinse strewe op politieke gebied gedurende die eerste sestig jaar van hierdie eeu. Die eerste deel van die boek wat handel oor die republieke in ons geskiedenis, maak interessante leesstof, terwyl die tweede deel wat met kontemporêre politiek handel, waardevol is omdat dit verskeie verspreide geskrifte en toesprake wat moeilik bekombaar is, saamvoeg tot een leesbare geheel.

ALLERLEI

Du Plessis, H. *Johann Sebastian Bach.* Tafelberg-uitgewers.

In hierdie aantreklike boek gee een van ons belowende jong Afrikaanse komponiste ons 'n kort biografie van die groot komponis en dan 'n aantal opstelle oor sy musiek, veral sy orrel- en klaviermusiek. Ons voel dat die uitgewers met hierdie werk 'n nuwe rigting ingeslaan het, en wil hulle geluk wens met hul ondernemingsgees en hulle alle sukses toewens. So 'n uitgawe in Afrikaans is inderdaad 'n belangrike bydrae tot ons kultuurbesit.

Botha, D. P. *Die opkoms van ons derde stand.* Human & Rousseau.

Hierdie belangwekkende boek is geskryf deur 'n jong sendeling wat die Kleurlinge uit die aard van sy werk deeglik leer ken en as mense leer waardeur het. In die boek bepleit hy van die kant van die blanke 'n nuwe benadering van hierdie belangrike bevolkingsgroep wat hy as onherroeplike deel van die blanke beskawingsfeer beskou. Alhoewel sommige lesers nie met al sy beskouings sal saamstem nie, kan niemand sy opregtheid en erns betwyfel nie. Dis 'n boek wat ernstige aandag verdien.

MacLachlan, R. *Kinders sonder sorg.* N.G. kerk-uitgewers.

Hierdie vierde deel van die verslag van die kommissie van ondersoek insake die gesinslewe wat 'n aantal jare gelede deur die N.G. kerke aangestel is, handel oor die verwaarlosing van kinders en ontleed die faktore wat daartoe aanleiding gee. Die skrywer kom tot die gevolgtrekking dat meer aandag aan die ouers bestee behoort te word sodat hulle 'n gesonde gesinslewe in stand kan hou.

May, A. F. *Boer met bye.* H.A.U.M.

Die skrywer toon aan dat bye nie net om hul heuning waardevol is nie. Hul werk in verband met die bestuiwing van vrugtebome en groente kan moeilik in geld bereken word. Hy beskryf dan helder en duidelik hoe 'n mens bye kan vang en aanhou en verskaf heelwat illustrasies om die leser te help.

VERTALINGS

So 'n stroom van vertalings as wat gedurende hierdie kwartaal van die pers gevloei het, is iets ongehoords in die Afrikaanse letterkunde. Onder die vertalings kom die werke van 'n aantal uitstekende hedendaagse vastelandse skrywers voor.

Bergengruen, W. *Die Spaanse roosboom.* Tafelberg-uitgewers.

Bergengruen is ongetwyfeld een van die vernaamste hedendaagse Duitse romanskry-

wers en hoewel hierdie bekoorlike verhaaltjie nie sy beste werk verteenwoordig nie, kry die leser tog 'n smaak van die talent van 'n groot skrywer. Dit is die soort werke wat verdien om in Afrikaans vertaal te word. Die goed-versorgde vertaling is die werk van Alba Bouwer.

Bonzon, P. J. *Die waaier.* Tafelberg-uitgewers.

'n Uitstekende verhaal vir kinders en jong mense uit die Frans vertaal deur Jan Rabie. Uit die staanspoor uit steel die armoedige koeldrankverkopertjie en die meisie wat waaiers verkoop jou meegevoel en behou dit tot die tragiese end. Nogtans laat die boek geen troostelose indruk nie, want die verheffende invloed van 'n mooi, menslike liefde lewe voort in jou gemoed.

Corsari, W. *Moordenaar uit 'n boek.* Human & Rousseau.

Nog een van die uitgewers se *Billikboeke*. Die skrywer is 'n bekende Nederlandse skrywer van spanningsverhale wat die kuns verstaan om die aandag te boei en in hierdie boek stel hy ons dan ook nie teleur nie.

Dürrenmatt, F. *Die belofte.* Human & Rousseau.

Net soos Bergengruen is ook Dürrenmatt, hoewel van 'n heelwat jonger geslag, een van die toonaangewende skrywers in Duits van ons tyd. Sy meesterskap as prosaskrywer blyk duidelik uit hierdie verhaal wat hy 'n requiem vir die speurverhaal noem. Ek vind dit jammer dat die vertaler, Peter Blum, wat oor die algemeen 'n uitstekende weergawe lewer, hier en daar woorde gebruik wat ek nog nooit in 'n Afrikaans teengekom het of ooit weer hoop om teen te kom nie.

Harrer, H. *Sewe jaar in Tibet.* Van Schaik.

Die skrywer van hierdie lesenswaardige boek oor Tibet het as vlugteling gedurende die Tweede Wêreldoorlog daar skuiling gaan soek en toe sewe jaar lank daar gewoon. Aangesien Tibet seker nooit weer sal lyk soos die skrywer dit so simpatiek beskrywe nie, is sy uitstekende boek 'n waardevolle dokument.

Konsalik, H. G. *Die snydokter van Stalin-grad.* Tafelberg-uitgewers.

Ek verneem dat hierdie verhaal wat die ervarings van 'n dokter in 'n Russiese krygsgevangenekamp as materiaal gebruik het, 'n groot aanvraag in Duitsland geniet het. Alhoewel dit vlot geskryf is en die knypie seks nie ontbreek nie, is dit nie die soort boek wat eintlik die moeite werd is om te vertaal nie. Dit het min blywende waarde as letterkunde.

Parker, B. M. *Wondere van die skepping.* Naweekepos.

Ondanks die godsdienstige titel, is dit 'n buitengewoon goed geïllustreerde boek oor die wonderlike wêreld van die diere, plante en sterre. Op die oog lyk die gegewens almal op deeglike wetenskaplike kennis gegrond en die taal is so eenvoudig en direk dat elke kind van tien jaar en ouer dit maklik kan lees.

Pieters, J. *En die tuinfluiter sing.* N.G. kerk-uitgewers.

Wat andersins 'n goeie godsdienstige roman kon gewees het, word plek-plek bederf as die skryfster haar drang om openlik 'n prekie af te steek, nie kan bedwing nie. Wanneer sal skrywers van stigtelike lektuur tog leer dat hulle hul eie lofwaardige doel verydél deur tussen die leser en die karakters van hul verhale in te dring? Ten spyte van hierdie besware bly dit nogtans 'n lesenswaardige verhaal.

Thomas, M. Z. *Albert Schweitzer van kind tot man.* H.A.U.M.

Sover ek kan onthou, bestaan daar reeds twee boekies deur Schweitzer in Afrikaans. Hierdie kort biografie wat grotendeels sy jeugjare behandel en nie veel te sê het oor sy werk by Lambarene nie, is dus 'n welkome aanvulling. Dit is in eenvoudige taal geskryf en kan deur beide oud en jonk met genot gelees word.

BOEKRESENSIES — BOOK REVIEWS

Morris, G. R. *Kortverhaalregister: 'n repertorium van Afrikaanse kortverhale, nouvelles, sketse en vertellings.* Pretoria, Transvaalse Provinsiale Biblioteek, 1960. 205 genommerde blaaie. Afgerol.

Toe ek so deur hierdie lywige kompilasie blaai, kom daar onwillekeurig in my gedagte die beeld op van 'n dik boek wat toe onder die stof op 'n rak lê. 'n Nare beeld, want daar is mos geen boek op aarde wat so dood en vergete kan raak soos 'n naslaanboek wat nie gebruik word nie. Kyk, gewone boeke word af en toe gelees, maar 'n bibliografiese werk soos hierdie een word slegs geraadpleeg deur mense wat iets omtrent ander boeke wil uitvind.

Laat ek dadelik verduidelik waarom ek so pessimisties voel. Die register ontleed die inhoud volgens skrywer en titel van twee soorte boeke, nl. bundels kortverhale deur een skrywer (wat ek voortaan kortweg bundels sal noem) en bundels kort verhale deur

meer as een skrywer (wat ek kortweg bloemlesings sal noem). Wat eersgenoemde betref, moes die samesteller ongetwyfeld van die uitgangspunt uitgegaan het dat daar heelwat mense is wat die titel van 'n sekere kortverhaal ken, maar nie weet wie dit geskryf het of in watter bundel van die betrokke skrywer dit te vind is nie. Net sulke mense sal enige waarde kan put uit hierdie deel van die werk. Wat myself betref, het ek nog nooit in al die jare wat ek in verskillende biblioteke gewerk het, so iemand teengekom nie. Dit is egter moontlik dat een of ander proefskryfskrywer dit in sy kop kan kry om die Afrikaanse kortverhaal as onderwerp te kies, maar na die uitvoerige werk daaroor deur dr. F. V. Lategan in 1956, is dit uiters onwaarskynlik dat iemand hom binne af-sienbare tyd op dié stofgetrapte terrein sal waag. Daar is altyd Nienaber se *Bibliografie* en die katalogus van 'n mens se eie biblioteek waar jy onder outeur die skrywers van kortverhale kan vind.

Wat betref die bloemlesings, voorsien die register werklik in 'n behoefte. Dis nuttig om te weet dat skrywers wat geen boek van hulle uitgegee het nie, tog kortverhale geskryf het wat iewers in 'n bloemlesing verskuil sit. Verder is die register veral waardevol in verband met vertalings. Wat bloemlesings betref, bespaar die register beslis die bibliotekaris baie werk. Laasgenoemde hoef nou nie analitiese opgawes te maak in sy katalogus nie. En dis juis om hierdie rede dat ek spyt is dat die samesteller nie liewer alle bloemlesings met kort prosastukke, soos bv. *Die lewe het my geleer* in sy register opgeneem het in plaas van die talle bundels nie.

Om terug te keer tot die bundels, moet ek sê dat die bibliotekaris, of liewer bibliograaf, 'n ondankbare taak het. Met sy nougesette onpartydigheid, durf hy nie krities optree nie. Tereg sê die samesteller in sy voorwoord dat min Afrikaanse prosaskrywers van betekenis hulle nie op die kortverhaal toegelê het nie. Ek meen egter dat die teenoorgestelde met ewe veel waarheid beweer kan word, nl. dat baie Afrikaanse prosaskrywers van min betekenis hulle ook op die kortverhaal toegelê het. 'n Mens vra jou dus self af of dit billik is om sulke prolifieke beoefenaars van dié genre soos bv. J. G. Engela en E. Serfontein aan 'n welverdiende vergetelheid te ontruk.

'n Leemte in die werk is die gebrek aan 'n register wat die name van die samestellers van bloemlesings en die vertalers van kortverhale bevat. Ek meen dat die besonderhede sonder veel moeite in die outeurslyste opgeneem kon gewees het.

Ek voel ten slotte dat ek om verskoning moet vra dat ek daartoe geneë gevoel het om 'n gegewe perd soveel in die bek te kyk. Noudat die deeglike stuk werk gedoen is, hoop ek net van harte dat dit deur baie mense nuttig gebruik sal word. Die harde werk wat die samesteller aan die register bestee het, verdien die waardering van alle belangstellendes in die Afrikaanse letterkunde.

D.L.E.

Loosjes, T. H. *Documentatie van Wetenschappelijke Literatuur.* Amsterdam, Noord-Hollands Uitg. Mij., 1957.

Loosjes, die bekende Nederlandse dokumentalis en hoof van die „Centrum voor Landbouwdocumentatie” het hier 'n boek geskryf wat die aandag van elke bibliotekaris behoort te kry. Want uit die verwarrende hoeveelheid en uiteenlopendheid van die literatuur bied hy ons nou 'n eenvoudige duidelike beeld van die ontwikkeling van dokumentasie en die ontstaan van dokumentasie van wetenskaplike literatuur in die biblioteek a.g.v. die opkoms van die tydskrif as medium vir publikasie van wetenskaplike geskrifte.

Loosjes onderskei tussen 'n biblioteekwortel wat verantwoordelik is vir aktiewe dokumentasie en 'n wetenskapswortel wat aanleiding gegee het tot passiewe dokumentasie.

Die aktiewe dokumentasie behels die bibliografiese beheersing en ontwikkeling van literatuur wat die biblioteek self onderneem sodat die apparaat geskep word vir passiewe dokumentasie. Laasgenoemde kan in verskillende vorms voorkom, hoewel dit in wese beteken, opspoor van literatuur op aanvraag van die navorser.

Belangrike hoofstukke word gewy aan die probleem van volledige bibliografiese beheersing, sowel vanuit 'n onderwerpstandpunt as internasionaal gesien. Loosjes toon aan dat daar groot oorvleueling en groot leemtes bestaan wat betref die dekking van sowel tydskrifte as afsonderlike publikasies. Na 'n kort opsommende bespreking van voorgestelde oplossings deur ander skrywers kom hy tot die gevolgtrekking dat die nasionale gedeelte van die sentrale (gesamentlike) katalogus hierop die antwoord kan gee.

Met betrekking tot aktiewe dokumentasie wys die skrywer daarop hoe verskillende soorte navorsers in wisselende mate geneig is om die opspoor van literatuur oor te dra aan die dokumentalis.

Belangrik is in hierdie verband die daarop volgende hoofstuk oor metodes van literatuurondersoek. Na die algemeen-toegepaste metodes beskryf is, word 'n werkswyse ontwikkel waarvolgens die literatuur volledig en sistematies ondersoek word.

In aansluiting hierop volg dan 'n beskrywing van die pogings om hierdie werksaamhede te outomatiseer. Verskillende stelsels, met verwysings na die literatuur, word opgesom, waarna die beginsels van die verskillende tipes bespreek word.

Veral van waarde is die ontleding van die beginsels waaraan 'n meganiese stelsel moet voldoen, en hoe hierdie beginsels die keuse van so 'n stelsel vir 'n besondere dokumentasiediens bepaal. Interessant is ook die, deur Loosjes self ontwerpte, „Delta-kaart”, waarop sowel 'n beter oorsig as 'n plekbesparing van 15% verkry word.

In die laaste hoofstuk word aandag geskenk aan die praktiese moontlikhede van dokumentasiewerk in wetenskaplike biblioteke, veral ten opsigte van samewerking tussen gelyksoortige biblioteke vanuit 'n onderwerpstandpunt.

Soos Loosjes sê: „Op het terrein der actieve dokumentatie betekent de stap . . . dat men tijdschriften al of niet collectief indiceert, ongeacht de plaats waar zij zich bevinden. Wat de passieve documentatie betreft betekend dit dat men literatuurzoekwerk op zich neemt, eveneens ongeacht of het materiaal in eigen collectie aanwezig is.”

Die boek behoort van besondere waarde te wees vir die student van die biblioteekwese, sowel vanweë die helder manier waarop die hele probleem met al sy aanverwante aspekte uiteengesit word, as vir die praktiese oplossings en toepassings wat aan die hand gedoen word en leemtes wat aangedui word waarin ondersoek dringend gewens is.

Al die verskillende gesigspunte is in hierdie werk saamgevat, en so deeglik „gedokumenteer” (in 'n bibliografie van 17 bladsye) met die betrokke literatuur, dat ons die werk kan beskou as 'n sleutelpublikasie op die gebied van die dokumentasie van wetenskaplike literatuur.

Engelssprekende kollega's sal die Engelse opsommings agterin die boek van groot nut vind, terwyl ook die indeks gebruik van die werk aansienlik vergemaklik.

H. J. A.

Tenri Central Library. *Africana: catalogue of books relating to Africa in the Tenri Central Library.* Tenri (Nara), Japan, (the Library), 1960. (ix), 431, (iii) p. 6 pls. (Tenri Central Library series no. 24).

One of the most complete and at the same time best produced catalogues of Africana has recently been published by the Tenri Central Library in Japan. Tenri is in the Nara Prefecture about twenty miles from Osaka, and its Central Library, which was founded in 1930, comprises 530,000 volumes according to the *World of Learning*. The Africana Collection numbers over 3,000 non-Japanese items most of which came from the Tojo Bunko Library of the late Viscount Takesada Tokugawa, professor at Tokyo University, Director of the Naval Institute of Technology and a member of an ancient aristocratic family. It is believed that his interest in Africa was inspired by the hunting stories of Theodore Roosevelt. Whatever the basic cause, Viscount Tokugawa certainly built up one of the finest private Africana collections in the world, and this on coming to the Tenri Library — whether by bequest or purchase is not known — has now been classified according to the Nippon Decimal Classification and very efficiently catalogued with copious cross-references.

Sensibly for a catalogue of this kind the items are first arranged by country under the five main headings: Africa general, North, East, South and West Africa, and then within each country further classified according to the N.D.C. No complete schedules of the N.D.C. are available but the scheme would appear to work on the same principles as Dewey, the following being the main classes:

- 000 Generalities
- 100 Spiritual sciences (sic)
- 200 Historical sciences
- 300 Social sciences
- 400 Natural science
- 500 Technology
- 600 Industrial arts
- 700 Fine arts, Sport
- 800 Linguistics
- 900 Literature

The majority of the books in the collection are pre-1940, but they include most of the standard works to be expected, such as the 1632 edition of Leo Africanus and the 1666 English translation, Dapper (1670), Kolb (1719), Hakluyt, Pinkerton and many more. The six plates at the beginning of the catalogue reproduce the title-pages of eleven rare items and one map.

The South African section which includes the area of the Federation and Mocambique, numbers 462 items and there are many references to other sections. As already remarked, post-war publications are comparatively few though works such as Wellington's *Southern Africa*, Dr. Welch's Books on Portuguese expansion, Keppel-Jones' *South Africa* and Doke and Vilakazi's *Zulu-English dictionary*, are there. It is obviously in this field that the collection most needs

building up, and of this the Chief Librarian indicates he is well aware.

Errors and inconsistencies of course there are, principally resulting, one would suppose, from the lack of adequate reference tools. Many works are listed under "Africa General" which would be more suitable under individual countries, while the historical novels of d'Arbez (Johan Frederik van Oordt), of which there are a dozen listed, appear as history. Kolb items are entered as "Kolbe", "Kolbe(n)" and "Kolb(e)", while Lichtenstein appears both as "Henry" and "Hinrich" (sic). But in general the editor, Mr. Takeo Owaki, and his printers are to be congratulated on producing a fine catalogue, easy to use in consequence of its numbered entries and accurate index.

A. M. L. R.

(continued from page 89)

number indicates that the work is for children; (J.F.) indicates that the work is juvenile fiction.

Despite these good impressions a few points call for criticism. Firstly, though this is purely a matter of personal taste, the reviewer does not particularly care for the front cover design on its mustardy background. The giant letters SABN, with their spiny serifs and hair-thin outlines, have a scribbly, angular and fragile appearance. It would have been better perhaps if they were not so large, but why not simply black, or any other darkish colour to match the

background? Secondly, why did the compilers decide to flout accepted South African library practice by entering names beginning with prefixes under the second part of the name? One can see no advantage in this. Not only is it an unnecessary inconsistency, but the logical objection can be raised that the Van den Berghs for instance now line up cheek by jowl with the plain Berghs. A further example: once a Van der Merwe, always a Van der Merwe; why should these Smiths of Afrikanerdom suddenly be treated as if their surname was Merwe?

J. C. Q.

NEW BOOKS

POEMS OF ROY CAMPBELL

Compiled by Uys Krige

9/6 95c

SIMBOLE VAN DIE UNIE

C. Pama

7/6 75c

WORLD HISTORY ILLUSTRATED

A Social Studies Guide

Dr. R. E. van der Ross

45/- R4.50

MASKEW MILLER LIMITED

P.O. BOX 396

CAPE TOWN

AAN MEDEWERKERS EN INTEKENAARS

Suid-Afrikaanse biblioteke is die amptelike orgaan van die Suid-Afrikaanse Biblioteekvereniging. Dit word kosteloos uitgestuur aan volle lede, wat hulle jaarlikse intekengeld op of voor 1 Julie betaal het. *Subskripsie-fooi vir inrigtings en nie-lede:* 25/- (R2.50) per jaar.

Los nommers: Verkrybaar by die Ere-Sekretaris, S.A.B.V., Pretoriusstraat 433, Pretoria.

Artikels oor vraagstukke met betrekking tot die biblioteekwese en bibliografie word aangevra.

Aantekeninge en nuusberigte uit die biblioteekwêreld oor bedrywighede van allerlei aard, nuwe en verbonde biblioteekgeboue, ens., sal verwelkom word.

Op koerantuitknipsels moet die betrokke passasies duidelik aangewys word, en die datum en herkoms vermeld word.

Enige bydraes wat reeds elders vir publikasie ingestuur is moet vergesel word van die nodige verwysings en van 'n nota van vergunning tot oorname.

Die Vereniging aanvaar geen verantwoordelikheid vir meninge wat deur medewerkers geuit word nie.

Kopie moet die Redakteur minstens twee maande voor die verskyningsdatum bereik, nl. 1 Mei vir die Julie-nummer, 1 Augustus vir die Oktober-nummer, 1 November vir die Januarie-nummer en 1 Februarie vir die April-nummer.

Medewerkers word vriendelik versoek om te sorg dat manuskripte getik word, met dubbelspasiëring, redelike randruimte en by voorkeur op bladsye van kwartoformaat (10 x 8 duim). Manuskripte behoort voor insending sorgvuldig nagesien te word, daar veranderings nadat die druk geset is hoë onkoste meebring.

Boeke en biblioteekpublikasies, soos bulletins, katalogi en verslae, wat vir aankondiging of resensie ingestuur word, word uiteindelik tot die Biblioteek van die Vereniging, Posbus 397, Pretoria, toegevoeg.

SOUTH AFRICAN LIBRARIES

Biblioteeksamewerking in die Unie van Suid-Afrika,

H. M. Robinson: 71

University archives in University libraries: their nature and organization, I,

R. F. M. Immelman & G. Quinn: 77

Die beplanning van 'n landswye koöperatiewe aanskafbeleid
vir Suid-Afrikaanse biblioteke,

H. C. van Rooy: 82

The I.F.L.A. International Conference on Cataloguing Principles, 1961: 90

Norme vir die Afrikaanse kinderboek: 91

Die noodsaaklikheid van lees en die bevordering daarvan by leerlinge, II,

J. L. du Plooy: 93

Die afdeling vir spesiale biblioteke,

R. B. Zaaiman: 96

Recent South African books in English,

J. C. Quinton: 98

Afrikaanse literatuur van die derde kwartaal, 1960,

D. L. Ehlers: 101

Book reviews/Boekresensies: 89, 105

Published quarterly by the

SOUTH AFRICAN LIBRARY ASSOCIATION

Edited from the South African Library, Cape Town